

थिमी टाइम्स

THIMI TIMES WEEKLY

विमिन्हाहम्

साप्ताहिक

वर्ष १९ अङ्क ०७ ने.सं. ११४५ यँलाश्व एकादशी भदौ १८ गते बुधबार, २०८२ 03 Sep., 2025, Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

राष्ट्रिय स्वाधीनताको सवालमा अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको प्रस्तुती

काठमाडौं । विगत लामो समयदेखि नेपाल र भारत विच सीमा सम्बन्धी विवाद रहँदै आएको छ । त्यसमा पनि नेपालको पश्चिममा रहेको लिपुलेक चर्चाको केन्द्रमा रहँदै आएको छ । जुन स्थानमा भारतले सन् १९६२ देखि सैनिक क्याम्प खडा गरेर उक्त क्षेत्र कब्जा गरिरहेको अवस्था छ । यही विवादित क्षेत्रमै भारत र चीनबीच लिपुलेक पासमाफत सीमा व्यापार पुनः सुरु गर्ने सहमति भएको थियो । चीन र भारत विच लिपुलेक प्रयोग गर्ने सहमति यसअघि पनि भएको थियो । तर नेपालको कमजोर विदेश नीति र भारतको हेपाहा प्रवृत्तिको कारण नेपालको शासकवर्ग जो हिजो देशमा राजतन्त्र हुँदा र वर्तमानमा दलिय स्वरूपको गणतन्त्रात्मक व्यवस्थामा समेत खुलेर भारतको नेपाल प्रतिको मिचाई र सीमा अतिक्रमण विरुद्ध कुनै ठोस योजनासहितको प्रस्ताव पेश गर्न सकेको अवस्था छैन । साथै नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा समेत पश्चिमको लिम्पियाधुरा, लिपुलेक माथिको दावी गर्न सकेको छैन । हालै नेपालका प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली चीनको भ्रमणमा रहेका छन् । उनले चिनियाँ राष्ट्रपति सी

चिनफिडसँग सार्वजनिक रूपमा असहमति राखेको नेपालको परराष्ट्र मन्त्रालयले जनाएको छ । तर यस विषयमा नेपालका राजनीतिक दलका नेता, परराष्ट्रविद्हरूको विचमै ओलीको अडानलाई लिएर शंका अपशंका गर्ने देखि ओलीको सीसंगको स्पष्ट अडानलाई ओलीको हिम्मतको रूपमा सामाजिक सञ्जालमा प्रचार प्रसार गर्ने कामहरू वर्तमान भइरहेको छ । यो विषय नेपाली राजनीतिक कूटनीतिको क्षेत्रमै होइन, अन्तर्राष्ट्रिय चासोको विषयसमेत बनेको छ । विदेशी मञ्चमा नेपालको भू-अखण्डता र

स्वाधीनताबारे प्रष्ट अडान राख्ने ओलीको शैलीलाई धेरैले 'राष्ट्रहितमा साहसी कदम'का रूपमा व्याख्या गरेका छन् ।

भदौ १४ गते (शनिवार) साझाई सहयोग संगठन (एससीओ) शिखर सम्मेलनको अवसरमा तिया नजिनस्थित गेस्ट हाउसमा भएको उच्चस्तरीय भेटवार्तामा ओलीले भारत-चीनबीच भएको सहमति प्रति असहमति जनाएको बताइन्छ । यसअघि नै लिपुलेक मुद्दा प्रधानमन्त्रीले उठाउँछन् कि उठाउँदैनन् भन्ने प्रश्नमा सार्वजनिक बहस चलेको थियो । तर परराष्ट्र मन्त्रालयको

आधिकारिक विज्ञप्तिमा असहमतिको प्रसंग स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएपछि ओलीले विषय उठाएकोमा धेरैले विश्वास गरेको देखियो । तर चीनस्थित नेपाली दुतावासको आधिकारिक वेबसाइटमा भने परराष्ट्रको विज्ञप्ती राखिएको देखिएन । जर्वाक दुतावासको आधिकारिक साइटमा दुतावासकै आधिकारिक लेटरमा रहेको विज्ञप्ती नहुनु धेरैको लागि शंकाको विषय बनेको छ । जेहोस यसले ओलीलाई राष्ट्रको हितमा कठोरतापूर्वक बोल्न सक्ने नेताका रूपमा स्थापित गराएको रूपमा नेपालमा व्याख्या गर्न थालिएको छ ।

चिनियाँ वक्तव्यमा नसमेटिएको प्रसंग

चीनतर्फको आधिकारिक वक्तव्यमा लिपुलेकसम्बन्धी अडान नदेखिए पनि कूटनीतिक अभ्यास अनुसार तेश्रो मुलुकसँग जोडिएका संवेदनशील विषयहरू प्रायः औपचारिक विज्ञप्तिमा समावेश गरिंदैनन् । विज्ञप्ति भनेको दीर्घका लसम्म प्रमाणका रूपमा रहने दस्तावेज हो, त्यसैले नेपालको वक्तव्यमा लिपुलेक मुद्दा उल्लेख हुनु नै ऐतिहासिक दृष्टिले महत्वपूर्ण मानिन्छ । यसैले, विश्लेषकहरूका अनुसार, ओलीको अडानलाई केवल राजनीतिक प्रदर्शन नभई दीर्घकालीन कूटनीतिक प्रतिबद्धताको अभिव्यक्ति ठानिएको छ ।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि र नेतृत्व शैली

नेपाली राजनीतिक इतिहासमा अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा प्रष्ट अडान राख्ने उदाहरण दुर्लभ छन् । राजा महेन्द्रले असंलग्न आन्दोलनमा नेपाललाई स्वतन्त्र र तटस्थ राष्ट्रका रूपमा प्रस्तुत गरेका थिए भने बीपी

बाँकी पेज ७ मा

चाँगुनारायण मन्दिर : सम्पदा संरक्षणमा कमजोरी, नगर प्रमुख

भक्तपुर । युनेस्कोको विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत चाँगुनारायण मन्दिर केवल धार्मिक आस्थाको केन्द्र मात्र नभई नेपालको सांस्कृतिक पहिचान र ऐतिहासिक महत्वको धरोहर पनि हो । तर, यसको संरक्षण र व्यवस्थापनमा देखिएको विसंगतिलाई चाँगुनारायण

नगरपालिका प्रमुख जीवन खत्रीले गम्भीर रूपमा प्रश्न उठाएका छन् । नगरपालिकाको पर्यटन शाखाले आयोजना गरेको छलफल कार्यक्रममा उनले मन्दिरलाई “सुनको कचौरा” सरहको सम्पत्ति

बाँकी पेज ७ मा

सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण : “इन्द्रजात्रा” सम्बन्धी अभिलेखीकरण दस्तावेज सार्वजनिक

काठमाडौं । काठमाडौं महानगरपालिका-२२ र नेवा: नुग:को सहकार्यमा तयार गरिएको 'येयाँ: (इन्द्रजात्रा) मूर्त तथा जीवन्त/अमूर्त सम्पदाको अभिलेखीकरण' शीर्षकको पुस्तक सार्वजनिक गरिएको छ । गत शुक्रवार हनुमानढोकामा आयोजित एक विशेष समारोहमा उक्त अभिलेखीकरण दस्तावेज

सार्वजनिक गरिएको हो । कार्यक्रममा काठमाडौं महानगरपालिकाका उपप्रमुख सुनिता डड्गेल, पुरातत्व विभागकी महानिर्देशक, वडा नम्बर २२ का वडाध्यक्षलगायतको सहभागिता रहेको थियो । नेवा: नुग:का तर्फबाट आभाष धरानन्द राजोपाध्यायले अनुसन्धान

बाँकी पेज ७ मा

थिमिको “म्येप्वा: खनेगु जात्रा”ले यस वर्ष भक्तपुर दत्तात्रयसम्मको परिक्रमा गर्दै

भक्तपुर । मध्यपुर थिमिमा मनाइने प्राचीन तथा साहसिक जात्रा 'म्येप्वा: खनेगु' (जिब्रो छेड्ने जात्रा) यस वर्ष भक्तपुरको ऐतिहासिक दत्तात्रय मन्दिरसम्मको नगर परिक्रमा गर्दै सम्पन्न गरिने भएको

छ । यस वर्ष पनि गतवर्षमा जिब्रो छेडाएका विरेन्द्रभक्त श्रेष्ठले नै जिब्रो छेडाएर जात्रालाई निरन्तरता दिन लागेका हुन् । श्रेष्ठको इच्छानुसार जात्राले भक्तपुर दत्तात्रय क्षेत्रको परिक्रमा गर्ने मार्ग तय गरेको जना

एको छ । उनले यसअघि तीन पटक जिब्रो छेडाई सकेको छ ।

मध्यपुर थिमिमा दुई प्रकारका जिब्रो छेड्ने जात्राहरूको परम्परा

बाँकी पेज ७ मा

काठमाडौं उपत्यकामा जमीन भासिने संकट : कारण, प्रभाव र समाधान

दीपक श्रेष्ठ

काठमाडौं । हालै सम्पन्न वैज्ञानिक अध्ययनहरूले काठमाडौं उपत्यकामा जमीन भासिने समस्या केवल भौगोलिक वा इन्जिनियरिङको मुद्दा मात्र नभई दीर्घकालीन शहरी सुरक्षा र नीतिगत विफलताको प्रत्यक्ष नतिजा भएको देखाएका छन् । अमेरिकाको युनिभर्सिटी अफ हाउस्टनमा जियोफिजिक्समा विद्यावारिधि गरिरहेका नेपाली शोधकर्ता सागर रावल र प्राध्यापक गोक्वान वाङले सन् २०१७ देखि २०२४ सम्मको स्याटेलाइट तथ्यांक विश्लेषण गरेर तयार पारेको नवीनतम अध्ययन एमडीपीआई जर्नल ल्यान्ड (२०२५ मार्च अंक) मा प्रकाशित भएको छ । उक्त अध्ययनले उपत्यकामा वार्षिक ५ देखि २१ सेन्टिमिटर दरमा जमीन भासिएको तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्दै, यो संकट यदि तत्काल नियन्त्रणमा नलिए विश्वकै उच्च जोखिमयुक्त शहरी परिदृश्यमा काठमाडौं पर्न सक्ने चेतावनी दिएको छ ।

प्रभावित क्षेत्र र दर अध्ययनले उपत्यकाभित्र जमीन भासिने दर समान नभई अत्यन्त असमान ढंगले भइरहेको प्रष्ट पारेको छ । बालुवाटार, सामाखुसी,

मनमैजु, कोटेश्वर, पाटन, मध्यपुर थिमी र गङ्गाधर जस्ता क्षेत्र उच्च जोखिममा परेका छन् । कालीमाटीमा ५-१० सेमी, बालाजु र मनमैजुमा ७ सेमी, मध्यपुर थिमीमा १३-१६ सेमी, बागवजारमा १० सेमी, इमाडोल र लैनचौरमा १०-१६ सेमी, पाटनमा ११ सेमी, लाजिम्पाटमा १६ सेमी र महाराजगन्जमा १६-२१ सेमीसम्म भासिएको तथ्यांक छ । यी तथ्यांकहरूले काठमाडौंको सतह स्थिर नभई 'प्याचवर्क' शैलीमा धस्सिरहेको देखाउँछन्, जसले शहरी पूर्वाधार, भवन संरचना र सार्वजनिक सुरक्षा सबैलाई दीर्घकालीन संकटतर्फ धकेल्छ ।

भूगर्भशास्त्र र जलस्रोत व्यवस्थापनका विशेषज्ञहरूको ठहर अनुसार, जमीन भासिने मूल कारण भूमिगत पानीको अनियन्त्रित दोहन हो । काठमाडौं उपत्यकामा दैनिक करोडौं लिटर पानी घरेलु प्रयोजनदेखि ठूला होटल, उद्योग र व्यावसायिक संरचनामा प्रयोग भइरहेको छ । पुनर्मरण प्रणालीको अभावमा भूमिगत तह खाली हुँदै जान्छ, जसका कारण सतह क्रमशः धस्सिन्छ ।

भूगर्भीय संरचनाको दृष्टिले उपत्यकाको माथिल्लो सतह कालो माटो र वलोटै तहले बनेको छ, जसको संकुचन क्षमता उच्च र भार सहने क्षमता न्यून छ । सतहभन्दा करिब ५०० मिटर तल

मात्र कठोर चट्टान रहेकोले सतही संरचना अझ बढी असुरक्षित हुन्छ । यही कारण घना जनसंख्या र भारी संरचनाले भरिएका क्षेत्रमा धसिने समस्या तीव्र देखिएको छ ।

प्रभाव र जोखिम जमिन भासिने क्रम तीव्र बन्दै जाँदा यसको प्रत्यक्ष प्रभाव काठमाडौंको पूर्वाधारमा देखिन थालेको छ । सडकमा भ्वाइड पन्थ, भवनमा चिरा आउनु, पाइपलाइन फुट्नु, ढल निकास अवरुद्ध हुनु लगायतका समस्या निरन्तर देखिएका छन् । पुल्वोक, नयाँ बानेश्वर र सोह्रखुट्टेमा भासिने घटनाले शहरी पूर्वाधार गम्भीर संकटमा पुगेको संकेत गरेका छन् । यी समस्याहरू केवल प्राविधिक मात्र नभई सामाजिक र आर्थिक दृष्टिले समेत विनाशकारी छन्, किनभने पानी आपूर्ति, यातायात र स्वास्थ्य सुरक्षासम्बन्धी आधारभूत सेवाहरूमा प्रत्यक्ष प्रभाव पर्छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टान्त यो समस्या काठमाडौंमा मात्र सिमित छैन । १९९९ मा यूएस जिओलोजिकल सर्वेले भूमिगत पानीको अत्यधिक दोहन जमीन

बाँकी पेज ७ मा

ADMISSION OPEN BBS
Affiliated to Tribhuvan University

JAN ADARSHA CAMPUS

Shankhadhar Chowk, Madhyapur Thimi-4 Bhaktapur, Nepal, ☎:01-5093033

खसी-बोका अनलाइन बुकिङ खुल्ला, घटस्थापनादेखि वितरण सुरु

काठमाडौं । आगामी दशैँलाई लक्षित गर्दै खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लि(मिटेड)ले खसी, बोका तथा च्याङ्गाको अनलाइन बुकिङ खुला गरेको छ । कम्पनीका खरिद विभाग प्रमुख अनन्तराज पौडेलका अनुसार बुकिङ सेवा हिजोदेखि सुरु भई ३० भदौसम्म जारी रहनेछ ।

उपभोक्ताहरूले कम्पनीको अनलाइन पोर्टलमार्फत आफूलाई आवश्यक पशु छनोट गर्न सक्नेछन् । अनलाइन बुकिङका क्रममा एक पटकमा अधिकतम १० वटा पशु बुक गर्न सकिनेछ । बुकिङको सुनिश्चितताका

लागि अग्रिम भुक्तानी आवश्यक हुनेछ-खसी र बोका प्रति ४ हजार तथा च्याङ्गा प्रति ५ हजार रुपैयाँ । कम्पनीले पशुहरूलाई तौलका आधारमा वर्गीकृत गरी बुकिङको विकल्प दि(एको छ । २० देखि २५ किलो, २५ देखि ३०, ३० देखि ३५ र ३५ देखि ४० किलो समूहमा पशु उपलब्ध हुनेछन् । अन्तिम मूल्य भने कम पनीको विक्री मूल्यअनुसार तौलका आधारमा निर्धारण गरिनेछ, र अग्रिम रकम कुल मूल्यबाट कट्टा गरिने कम्पनीले जनाएको छ ।

बुकिङ गरिएका पशु घटस्थापनादेखि सप्तमीसम्म वितरण गरिनेछ । उपभोक्ताले

अनलाइन बुकिङ गर्दा आफूलाई उपयुक्त हुने मिति चयन गर्न सक्नेछन् । बुकिङ तथा भुक्तानी प्रक्रिया पूरा भएपछि, उपभोक्तालाई एसएमएसमार्फत पशु बुझिलिने मिति र विशेष कोड पठाइनेछ । सो कोड प्रस्तुत गरेर कम्पनीको विक्री केन्द्रबाट पशु लिन सकिनेछ ।

कम्पनीले यो वर्ष दशैँका लागि २ हजार वटा खसी, बोका तथा च्याङ्गा विक्री गर्ने योजना बनाएको छ । साथै, सुपथ मूल्य पसलबाट खरिद गर्दा प्रति किलो १० रुपैयाँ छुट दिइने पनि कम्पनीले जनाएको छ ।

“साहित्य उद्योग होइन, राष्ट्रसेवा हो” - बैरागी काइँला

काभ्रे । नेपाली साहित्यको समर्पित संस्था अक्षरमार्गले आफ्नो १३ औँ वार्षिकोत्सवका अवसरमा देशका सात स्रष्टालाई सात फरक सम्मान प्रदान गर्दै साहित्यिक यात्रामा एक नयाँ कीर्तिमान थपेको छ । शनिबार आयोजित भव्य समारोहमा विविध भूगोल र विधाका स्रष्टाहरूलाई सम्मान गरी अक्षरमार्गले साहित्यिक परिवारको अनुभूति गराएको हो ।

सम्मानित स्रष्टाहरूमा नुवाकोटका महाकाव्यकार श्रीहरि फुयाँल, बागलुङका शब्दयात्री काजी रोशन, गुल्मीकी शशी पन्थी, कीर्तिपुरकी अञ्जना बस्ती भट्टराई, भक्तपुरका तिलक प्रकाश कायस्थ, सुनसरीका साहित्यिक अन्वेषक डा. तुलसी गौतम र काभ्रेका साहित्यसेवी डा. सुमनराज ताम्राकार छन् ।

उनीहरूलाई सम्मानपत्र, मायाको चिनो, माला, दोसल्ला, टीका र नगद राशिसहित प्रमुख अतिथि तथा विशिष्ट अतिथिहरूबाट सम्मान गरियो ।

सम्मान प्रदान गर्नेमा वरिष्ठ साहि(

त्यकार बैरागी काइँला, प्रा.डा. गोविन्दराज भट्टराई, प्रा.डा. लक्ष्मण गौतम, साहित्यकार वियोगी बुढाथोकी, र प्रा.डा. कुमार कोइराला थिए । ध्रुवकृष्ण ताम्राकार, प्रल्हाद केसी र उत्तम महतजस्ता व्यक्तित्वहरूको सहकार्यले कार्यक्रमलाई थप प्रभावशाली बनायो ।

स्रष्टाहरूको प्रतिक्रिया: “सम्मानले सिर्जनात्मक यात्रामा ऊर्जा थपिएको छ”

सम्मानित सबै स्रष्टाहरूले एउटै स्वरमा सम्मानले सिर्जनात्मक यात्रामा नयाँ उत्साह र प्रेरणा प्रदान गरेको प्रतिक्रिया जनाए ।

“यो सम्मान हाम्रो व्यक्तित्वगत इज्जत मात्र होइन, हाम्रो सिर्जनात्मक यात्राको प्रोत्साहन हो,” उनीहरूको सामूहिक भनाइ थियो ।

“अक्षरमार्ग समयभन्दा अघि बढिरहेको धारामा छ”

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै प्रमुख अतिथि बैरागी काइँलाले साहित्यलाई राष्ट्रसेवाको रूपमा व्याख्या गरे । “साहित्य उद्योग होइन, राष्ट्रसेवा हो,” उनले भने, “साहित्यले समा(

जमा सकारात्मक ऊर्जा भने र सबैको भलो गर्ने शक्ति बोकेको हुन्छ ।”

विशिष्ट अतिथि प्रा.डा. गोविन्दराज भट्टराईले अक्षरमार्ग र संस्थापक सूर्य लाकोजुको कर्मलाई समयभन्दा अघि बढिरहेको धारासँग तुलना गरे । उनले भने, “यस्ता प्रयासहरूले नेपाली साहित्यमा गहिरो प्रभाव पारिरहेका छन् ।”

प्रा.डा. लक्ष्मण गौतमले सूर्य लाकोजुलाई मोतीराम भट्टसँग तुलना गर्दै, अक्षरमार्गको सम्मान कार्यक्रम विवादरहित हुने स्पष्ट धारणा राखे । “नेपालमा सम्मान कार्यक्रम प्रायः विवादमा पर्छन्, तर अक्षरमार्गले योग्य पात्र मात्र रोज्छ,” उनले भने, “त्यही कारण यसको कार्यक्रमहरू कहिल्यै विवादित हुँदैनन् ।”

अन्य वक्ताहरू-प्रा.डा. कुमार कोइराला, साहित्यकार वियोगी बुढाथोकी, रामसुन्दर देउजा, हरि गौतम, लगायतले पनि अक्षरमार्गको योगदानप्रति आभार व्यक्त गर्दै, साहित्यिक जगतमा यसको भूमिकालाई उदाहरणीय माने ।

तेह्र वर्षअघि एक सानो साहित्यिक पत्रिकाका रूपमा सुरु भएको अक्षरमार्ग आज प्रकाशन, स्रष्टा सम्मान र चेतना अभिवृद्धिका गतिविधिमार्फत संस्थागत साहित्यिक परम्पराको रूपमा स्थापित भइसकेको छ । यस कारण सहभागी साहित्यकारहरूले यसलाई “साहित्यिक परिवार” को उपमा दिएका छन् ।

अक्षरमार्गले देशभरका स्रष्टाहरूको सम्मान, वाड्मयसेवीका कृतिहरूको प्रकाशन तथा समाजमा साहित्यिक चेतना फैलाउने अभियानमा निरन्तर सक्रिय रहँदै आएको छ ।

आदिवासी प्रतिष्ठानको औचित्य सावित गर्नुपर्ने-सञ्चार मन्त्री गुरुङ

काठमाडौं । सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्री तथा सरकारका प्रवक्ता पृथ्वी सुब्बा गुरुङले आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानले आफ्नै औचित्य आफैँ सावित गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याएका छन् । प्रतिष्ठान खारेज गर्ने विषयमा भइरहेका बहसबीच शुक्रबार आयोजित एक पुस्तक लोकार्पण समारोहमा बोल्दै मन्त्री गुरुङले यस्तो धारणा सार्वजनिक गरेका हुन् ।

उनले सरकारद्वारा सार्वजनिक खर्च कटौतीको सिफारिसका लागि गठन गरिएको डा. डिल्लीराज खनाल नेतृत्वको कार्यदलले पनि प्रतिष्ठान खारेज गर्ने सिफारिस गरेको उल्लेख गरे । मन्त्री गुरुङले भने, “खनाल कार्यदलमा रहेका सदस्यहरूले आदिवासी जनजातिका सामाजिक, सांस्कृतिक र भाषिक संवेदनशीलता बुझ्न सकेनन् । त्यहाँ एउटै खालका मानिस थिए, जसले आदिवासी जनजातिको विषय गहिरोर बुझेका थिएनन् ।”

मन्त्री गुरुङका अनुसार संविधानमा व्यवस्था गरिएको आदिवासी जनजाति आयोगको उपस्थितिमा प्रतिष्ठानको औचित्य के हो

भन्ने प्रश्न उठाइएकाले अब दुवै संस्थाले आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रमा प्रभावकारी काम गर्दै औचित्य सावित गर्नुपर्नेछ ।

कार्यक्रममा आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानका उपाध्यक्ष रेशम गुरुङले प्रतिष्ठान र आदिवासी जनजाति आयोगको भूमिका फरक रहेको दाबी गरे । उनले भने, “अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिवद्धता र देशभित्र आदिवासी जनजाति आन्दोलनकै परिणामस्वरूप प्रतिष्ठानको स्थापना भएको हो । २५ वर्षको अवधिमा आदिवासी ज्ञानको अभिलेखीकरण र सशक्तिकरणमा प्रतिष्ठानले उल्लेखनीय फड्को मारेको छ ।”

उपाध्यक्ष गुरुङले प्रदेश र स्थानीय तहमा अधिकार पुगेपनि आदिवासी जनजातिका विषयमा खासै काम हुन नसकेको गुनासो गरे । कार्यदलको सिफारिसबारे टिप्पणी गर्दै उनले विकल्पमा प्रस्तावित संरचना नै देशमा थप आर्थिक बोझ बन्दै जाने तर्क राखे ।

यसअघि बिहीबार नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघको प्रतिनिधिमण्डलले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्री भगवती न्यौपानेलाई ज्ञापनपत्र बुझाउँदै प्रतिष्ठान खारेज नगर्न आग्रह गरेको थियो । अध्यक्ष गेल्जे लामा शेर्पाको नेतृत्वमा गएको प्रतिनिधिमण्डलमा वरिष्ठ उपाध्यक्ष बुद्ध घर्ती भुजेल, महासचिव दिवस राई, कोषाध्यक्ष बिमल सारा मगर, सचिव केल्लाङ ह्योल्मो लगायत सहभागी थिए ।

महासंघमा आबद्ध जातीय संस्थाका अन्य प्रतिनिधिहरू मन्त्रालय पुगे पनि मन्त्रीले समय नदिएको कारण फर्किनुपरेको थियो ।

पछि राति ८ बजे अध्यक्ष शेर्पा नेतृत्वको सानो टोलीले मन्त्री न्यौपानेलाई ज्ञापनपत्र बुझाएको हो ।

२०७५ सालमै गठन गरिएको डा. डिल्लीराज खनाल कार्यदलले सार्वजनिक खर्च कटौतीका लागि आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानसहित केही अन्य कार्यालय तथा संस्थाहरू खारेज गर्न सिफारिस गरेको थियो । अहिले सो प्रतिवेदन कार्यान्वयनका लागि मुख्य सचिव एकनारायण अर्यालको संयोजकत्वमा कार्यदल बनेपछि आदिवासी अगुवाहरूले चासो र शंका प्रकट गर्दै मन्त्रालयमा ध्यानाकर्षण गराएका हुन् ।

शुक्रबारको कार्यक्रममा आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित ९ वटा पुस्तकको विमोचन गरिएको थियो । कृष्ण हातेक्षुद्वारा लिखित नेपालका आदिवासी जनजाति ज्ञानकोष भाग १, नेपाल एटलस- जाति तथा जाति समूह सम्बन्धी र भाषिक समुदाय सम्बन्धी दुई एटलस विमोचित गरियो । यी एटलसहरू योगेन्द्र गुरुङ, शेरबहादुर गुरुङ, विद्या श्रेष्ठ र तारामणी राईको समन्वयमा तयार गरिएको हो ।

त्यस्तै, गुरुङ समुदायको मृत्यु तथा अर्घु परम्परासम्बन्धी सी पै छ्योए, थारु भाषाको पुस्तौनी, मगर स्थाननाम, मुगा भाषा र फाडुदुवाली भाषासम्बन्धी वर्ण पहिचानसम्बन्धी पुस्तकहरूसमेत विमोचन गरिए । कार्यक्रममा डा. कृष्ण हातेछु, प्रा.डा. योगेन्द्र गुरुङ र प्रा.डा. जनक राईले पुस्तकको समीक्षा प्रस्तुत गरेका थिए ।

पैतालिसौँ नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या तयारी

भक्तपुर । पैतालिसौँ नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या अन्तर्गत साहित्यकार तथा संस्कृतिकर्मीहरूको तयारी भेला सोमबार भक्तपुरमा सम्पन्न भएको छ । नेपाल मजदुर किसान पार्टी (नेमकिपा) का सचिव तथा सङ्घीय सांसद प्रेम सुवालको प्रमुख आतिथ्यमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै सांसद सुवालले साहित्य जनताको बुझाइमा आधारित हुनुपर्ने आवश्यकता औल्याए । शोषित, पीडित, निम्न वर्ग तथा मजदुर-किसानका आवाज साहित्यमार्फत उठाइनुपर्ने धारणा राख्दै उनले, “शासक दलहरूको कुकर्मले नेपालको लिपुलेक, लिम्पियाधुरा र कालापानीमाथिको दाबी कमजोर भएको छ ।”

उनले सिमान्तकृत भूभागमा प्रशासनिक उपस्थिति नहुँदा भारतीय विस्तारवादले अतिक्रमण गर्न सक्ने खतरा औल्याए । सार्वजनिक सम्पति भू-माफियाको कब्जामा जानुमा भ्रष्ट कर्मचारीतन्त्रको संलग्नता रहेको आरोप लगाउँदै, वैदेशिक रोजगारमा गएका नेपाली चेलीहरूको दुर्दशाबारे प्राप्त रिपोर्टप्रति पनि चिन्ता व्यक्त गरे । साहित्यलाई सामाजिक रूपान्तरणको औजारको रूपमा प्रयोग गर्नुपर्नेमा जोड दिँदै, उनले अमेरिकी साम्राज्यवाद र भारतीय विस्तारवादको विरोध सशक्त ढंगले साहित्यमार्फत गरिनुपर्ने उल्लेख गरे ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य तथा प्रदेशसभा सदस्य सुरेन्द्रराज गोसाइँले युग सुहाउँदो वर्गीय साहित्य सिर्जनाले मात्र समाजवादको गन्तव्य प्राप्त हुने धारणा व्यक्त गरे । उनले भाषिक आन्दोलनको मुख्य एजेन्डा आफ्नै मातृभाषासँगै अन्य भाषाहरूको कदरमा आधारित हुनुपर्ने बताउँदै, साहित्यले इमान, नैतिकता बोकी समाजसेवा गर्नुपर्ने धारणा राखे ।

जनकवि चन्द्रबहादुर उलकले साहित्यमार्फत जातीय विभेद, वर्गसंघर्ष र जनताको पीडाको अन्त्य गर्नुपर्नेमा जोड दिए । कार्यक्रमको अध्यक्षता आयोजक समितिका अध्यक्ष रवीन्द्र खर्बुजाले गरेको थियो । कार्यक्रममा नेमकिपा भक्तपुर नगर समितिका उपाध्यक्ष लक्ष्मीभक्त लासिवा, तःमुंज्या मूल समितिका अध्यक्ष आशकुमार चिकेबन्जार, आयोजक समितिका उपाध्यक्ष श्यामसुन्दर मातां, साहित्य समितिका संयोजक लक्ष्मीसुन्दर कर्माचार्य, र सचिव राजन जति लगायतले मन्तव्य व्यक्त गरेको थियो ।

विनायकमा नवप्रवेशीको स्वागत र कक्षा १२ का विद्यार्थीको बिदाई सम्पन्न

भक्तपुर । मध्यपुर थिमिमा अवस्थित विनायक शिक्षा निकेतन इड्लिस स्कूलले कक्षा ११ मा भर्ना भएका नवप्रवेशी विद्यार्थीहरूको स्वागत र कक्षा १२ उतिर्ण गरी उच्च शिक्षा प्रवेशका लागि तयार रहेका विद्यार्थीहरूको बिदाई तथा बधाईका लागि शुक्रबार एक भव्य कार्यक्रमको आयोजना गरेको थियो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष गणेशराम लाखीको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा संघीय सांसद तथा भक्तपुर क्षेत्र नं. २ का प्रतिनिधि सभा सदस्य दुर्लभ थापाको प्रमुख आतिथ्यता रहेको थियो । कार्यक्रममा मध्यपुर थिमि नगरपालिका वडा नं. ६ का वडाध्यक्ष ज्ञानदास प्रजापति, शिक्षा शाखा प्रमुख सुरेश अधिकारी, नगरपालिका प्रतिनिधि एवं व्यवस्थापन समितिकी सदस्य धना गिरी लगायत अन्य पदाधिकारीहरू पनि उपस्थित थिए । सहायक प्रिन्सिपल प्रेमप्रसाद निरौलाले स्वागत मन्तव्य राख्दै उपस्थित अतिथिहरूलाई अभिनन्दन गरेका थिए । विद्यालयका प्रिन्सिपल सुरेन्द्रविक्रम प्रजापतिले संस्थाको ३७ वर्षे शैक्षिक यात्राको प्रगति विवरण प्रस्तुत गर्दै उत्कृष्ट र युगानुकूल शिक्षा प्रदान गर्न संस्थाले निरन्तरता दिँदै आएको जानकारी गराए ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि थापासहित अन्य वक्ताहरूले विद्यालयले शिक्षा, संस्कृति र अनुशासनमा पुऱ्याउँदै आएको योगदानको उच्च मूल्याङ्कन गरेका थिए । विद्यालयका प्लस टु संयोजक तुलसीहरी प्रजापतिले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा विद्यार्थीहरूले विभिन्न सांस्कृतिक प्रस्तुतिहरू प्रस्तुत गर्दै कार्यक्रमलाई थप आकर्षक बनाएका थिए ।

साथै, शैक्षिक सत्र २०८०/८१ र २०८१/८२ मा उत्कृष्ट शैक्षिक प्रदर्शन गर्ने विद्यार्थी रिना श्रेष्ठ र बिना श्रेष्ठलाई नगदसहित “तुङकाजी तुङल माया शिक्षा पुरस्कार” प्रदान गरिएको विद्यालयले जनाएको छ । उक्त कार्यक्रममा सहभागीतामार्फत विद्यालयको शैक्षिक र सांस्कृतिक पक्षको सशक्त प्रस्तुति भएको प्रतिक्रिया अभिभावक, विद्यार्थी तथा अतिथिहरूबाट प्राप्त भएको थियो ।

विज्ञापनको लागि सम्पर्क ९८५११०२२७३

हाम्रो न्युज पोर्टल

https://www.thimitimes.com.np/

 https://www.facebook.com/thimitimes.com.np/

थिमि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

– प्रेमचन्द

सम्पादकीय

निजामती सेवा विधेयक : स्वार्थको घेराबन्दी चिदै सुधारको आशा

संघीय निजामती सेवा विधेयक अन्ततः संसद्बाट प्रमाणीकरणको चरणमा प्रवेश गरेको छ। लामो समयदेखि राजनीतिक नेतृत्वको कमजोरी र कर्मचारीतन्त्रको प्रभावका कारण अवरुद्ध यो विधेयक हालै राष्ट्रिय सभाबाट पारित भएपछि केही हदसम्म सुधारको आशा जागेको छ। प्रतिनिधि सभामा देखिएको नियोजित षड्यन्त्र र स्वार्थको घेराबन्दीलाई चिदै राष्ट्रिय सभाले आफ्नो संवैधानिक उत्तरदायित्व निर्वाह गरेको यो प्रक्रियाले महत्वपूर्ण सन्देश बोकेको छ।

सुरु देखिनै यो विधेयक कर्मचारीतन्त्रका केही उच्च पदस्थ व्यक्तिहरूका व्यक्तिगत लाभ सुनिश्चित गर्न प्रयत्नरत रहेको आशंका उद्दे आएको थियो। ‘कुलिङ अफ पिरियड’ हटाउने वा अनिवार्य अवकाशको उमेर परिवर्तन गर्ने जस्ता प्रयासहरू त्यही षड्यन्त्रको भाग थिए, जसले विधायन प्रक्रियामाथि प्रश्न उठाएको छ। प्रतिनिधि सभामा एमाले निकट केही सांसदहरू र सामान्य प्रशासनमन्त्री स्वयंमूले यस्तो संशोधन गर्न गरेको कसरतले कर्मचारी-राजनीति गठबन्धनको अनुचित प्रभावलाई उजागर गर्‍यो।

तर राष्ट्रिय सभामा सत्ता सन्तुलन, विपक्षी सांसदहरूको सजगता, र विधायन समितिको अडानले ती स्वार्थ आधारित प्रयासहरू विफल बनाएका छन्। विधेयक पारित गर्नुअघि संसदीभित्र देखिएको प्रतिस्पर्धा, छलकपट र चलखेलले हामीलाई स्मरण गराएको छ कि कर्मचारीतन्त्रको प्रभावले विधायन प्रक्रिया सजिलै हाँक्न सक्ने जोखिम अबै बाँकी छ।

नयाँ विधेयकले अनिवार्य अवकाशपछि संवैधानिक पदमा सीधा नियुक्ति हुने प्रचलनलाई रोक्ने गरी दुई वर्षको प्रतीक्षा अवधि अनिवार्य गरेको छ। यसले केही हदसम्म पूर्वाग्रह, पहुँच र सञ्जालका भरमा हुने नियुक्तिमा नियन्त्रण ल्याउने प्रयास गरेको छ। यद्यपि, यो पूर्ण समाधान होइन, सुधारको संकेत मात्रै हो।

यो विधेयकले एउटा महत्त्वपूर्ण पाठ पनि दिएको छ— कर्मचारीतन्त्रमा मात्र भर परेर विधेयक निर्माण गर्दा त्यसले नीतिगत सुधारभन्दा बढी स्वार्थ पूर्तिको माध्यम बन्न सक्छ। प्रतिनिधि सभाको सुशासन समितिबाट पारित भएका दफाहरू कर्मचारी दबाबमा संशोधन हुनु, विशेष समिति गठन हुनु, र समितिका सभापतिको राजीनामा हुनुजस्ता घटनाले कर्मचारी चलखेलको गम्भीरता उजागर गर्छन्।

अब प्रतिनिधि सभाले आत्ममूल्याङ्कन गर्न जरूरी छ। विधेयकका दफाभित्र लुकेका स्वार्थ समूहको प्रभाव रोक्न प्रतिनिधि सभाले अपेक्षित जिम्मेवारी निर्वाह गर्न सकेको देखिएन, जुन लोकतान्त्रिक अभ्यासका लागि चिन्ताजनक विषय हो।

आजको आवश्यकता विधायन प्रक्रियामा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र स्वार्थविहीन संरचना निर्माण गर्नु हो। नियोजित कानुनी छिद्र, प्रत्यायोजित अधिकारको दुरुपयोग, र विनियमावलीमार्फत विधेयकको मर्म अपहरण गर्ने प्रयासलाई रोक्न सशक्त संस्थागत संयन्त्र आवश्यक छ।

राष्ट्रिय सभाले यसपटक देखाएको संवैधानिक निष्ठा र विवेकशील निर्णय क्षमताले लोकतान्त्रिक प्रक्रियामा अबै आशाको किरण बाँकी रहेको संकेत दिएको छ। तर यो परिपक्वता अन्य विधेयकमा पनि दोहोरिन्छ कि दोहोरिँदैन भन्ने प्रश्न अहिले पनि खुल्लै छ।

अन्ततः, निजामती सेवा विधेयकको यो यात्रा केवल कानुनी दस्तावेजको संसोधन मात्र होइन, एक चेतावनी हो—राजनीतिक संलग्नता, कर्मचारी स्वार्थ र विधायन प्रक्रियामाथिको नियन्त्रित हस्तक्षेप विरुद्ध निरन्तर सतर्कता आवश्यक छ। अहिले केही सुधार सम्भव भएको छ, तर यदि नागरिक समाज र संसद दुवैले निगरानी कायम गरेनन् भने, इतिहास पुनः दोहोरिन सक्छ।

मसल, मनी र दुश्मनीको सत्ता

● संकेत काइशाला

एकदिन स्वर्गमा बस्दाबस्दै बाक्क, दिक्क देवराज इन्द्र माछाको रूप धारण गरी पोखरीमा रमाइलो मानेर पौडिँदै थिए । माभीले थापेको बल्छीमा परेका इन्द्रको मुखमा बल्छीको तिखो धारले नराम्ररी घाउ बनाएछ ! देवत्वको प्रतापस्वरूप रूप फेर्दै बल्छीबाट बचेर इन्द्र स्वर्गलोकतर्फ भाग्न सफल भए । माभीले विनाकसुर आफूलाई चोट लगाएकोमा क्रुद्ध इन्द्र दोषीलाई दण्ड दिनुपर्ने मागसहित कैलाश पर्वत पुगे । इन्द्रका कुरा सुनेपछि शिवजीले प्रश्न गरे- ‘ तिमी त्यो पोखरीमा इन्द्र भएर बसेका थियौ ? ’

‘अहँ, म माछाको आवरणमा थिएँ ।’ इन्द्रको भनाइ प्रतिवाद गर्दै शिव भन्छन्- ‘तिमी माछाको रूपमा थियौ । त्यसैले माभीले माछाको सिकार गरेका थिए, इन्द्रको होइन । त्यसैले माभीले तिमीलाई चोट दिएर कुनै गल्ती गरेको छैनन् ।’

केपी ओलीलाई आलोचनासँग बेस्सरी रिस उठ्न थालेको छ । सामाजिक सञ्जालमा सरकारका गतिविधिमाथि गरिएका टिकाटिप्पणी सहने क्षमता र धैर्य कम हुँदै गएको छ । तर उनले के बुझ्नुपर्छ भने आएका क्रियाप्रतिक्रिया यो मुलुकको प्रधानमन्त्रीमाथि गरिएको खबरदारी हो ।

भगवानको राज्य त आलोचनामुक्त थिएन भने गुण र दोषसहित सृष्टि गरिएको मानिसले आफूलाई आलोचनामाथि ठान्नु नैतिक पतनको प्रस्थान बिन्दु हो । परिवर्तनको संवाहक हुनुपर्ने इतिहासको परिपक्व र शक्तिशाली प्रधानमन्त्री कर्मकाण्डी बनेको दृश्य कसैलाई स्वाभाविक लागेको छैन ।

सत्तारुढहरूको अहम् र आत्मरतिका कारण अर्को पुस्तासमेत असुरक्षित बन्दैछ । राज्यको जीवनमा गरिने सामान्य भन्दा सामान्य गल्तीले दशकौं पिछ्छ । रातो मसीले गरिने एउटा हस्ताक्षर कुठार्छ पन्यो भने गर्भका थुप्रै शिशु प्रभावित हुन्छन् । अझ उनीहरूले प्रकट गर्ने वाणी र व्यवहार एउटा सभ्य नागरिकका लागि समेत पच्ने नहुँदा त्यसको क्षतिपूर्ति सम्भव छैन । माधव नेपालले पार्टीमा टुकुक्क बस्ने पिरासम्म नदिएका बखत हिजोका दिनमा मदन भण्डारी फाउण्डेशन ओलीको ओत लाग्ने ठाउँ थियो । फाउण्डेशनको लेटर हेडमा उनको किताका कार्यकर्ताहरूको नाम रुजु हुन्थ्यो ।

विद्या भण्डारी ६ वर्ष राष्ट्रपतिको कुर्सीमा रहे पनि त्यो संस्थाको रिमोट ओलीको हातमा थियो भन्ने आम बुझाइ छ । तिनै ओलीले दिवङ्गत मदन भण्डारीलाई देशको सर्वोत्कृष्ट ‘नेपाल रत्न’ पदक दिलाए । स्वार्थ बाभ्नेपछि आफ्नै पथप्रदर्शकमाथि तल्लो स्तरमा खनिएका छन् ।

विद्या भण्डारी ६ वर्ष राष्ट्रपतिको कुर्सीमा रहे पनि त्यो संस्थाको रिमोट ओलीको हातमा थियो भन्ने आम बुझाइ छ । तिनै ओलीले दिवङ्गत मदन भण्डारीलाई देशको सर्वोत्कृष्ट ‘नेपाल रत्न’ पदक दिलाए । स्वार्थ बाभ्नेपछि आफ्नै पथप्रदर्शकमाथि तल्लो स्तरमा खनिएका छन् । अपराधी मरेपछि उसले गरेको अपराध मर्छ भन्ने कानूनको सामान्य सिद्धान्तले स्वीकार्छ । तर पार्टीको सैद्धान्तिक प्राण भने प्रवर्तकमाथि ओलीको जोर जुलुमले कालान्तरमा ब्याजसहित असुल्ने पक्का छ ।

प्रधानमन्त्रीको कुर्सीबाट भरेपछि बल्ल थाहा हुनेछ, उनी चढेको उचाइभन्दा पर अरू धेरै पहाड छन् । अब एक सनक चल्नो भने ओलीले पार्टीबाट जनताको बहुदलीय जनवाद खारेज गराउने दिन आउन धेरै बाँकी छैन । त्यसपछि, एमालेजनले ओलीका जग हँसाउने चटके बोलीको ठेली पार्टीको दस्तावेज मानेर भोल्नुपर्ने छ ।

सरकार आफैं विधिको अर्को नाम हो । मुलुकको कार्यकारी प्रमुखले देशको कानून, विधि र प्रक्रिया अक्षरशः पालना गर्छु भनेर ईश्वरको नाममा सपथ खाएको हुन्छ । अचम्म, त्यस्ता व्यक्तिले गरेको निर्णय चौबीस घण्टा टिक्दैन । ओली प्रधानमन्त्री भएपछि सरकारले गरेका थुप्रै निर्णय पानीमा लेखिएको अक्षर जस्ता बनेका छन् ।

लोकतन्त्रको सौन्दर्य भनेको कामको स्वतन्त्रता हो । कसैले चाहेर पनि फोक्सोको काम मुटुले गर्न सक्दैन । किड्नीको काम मस्तिष्कले गर्न सम्भव छैन । न यी अङ्गले कसैको दबाबमा काम गर्न मिल्छ, न अरूको काम नै ठेक्का लिन ।

सरकार बनाउन मद्दत गरेका दल सरकारबाट निस्केपछि फेरि विश्वासको मत लिनुपर्ने संवैधानिक व्यवस्था छ । संविधानभन्दा माथि ठान्ने ओलीलाई यस्ता नैतिक बन्धनले बाध्ने प्रश्नै रहैन । बाढीले उपत्यका बगाउन लाग्दा ‘ भिजिविलिटी’ पुगेन भनेर हेलिकोप्टर हेड्रमा थन्क्याएर बस्ने सहयात्रीले ओलीलाई बदनाम बनाउन मसलाको काम गरेका छन् ।

लोकतन्त्रको सौन्दर्य भनेको कामको स्वतन्त्रता हो । कसैले चाहेर पनि फोक्सोको काम मुटुले गर्न सक्दैन । किड्नीको काम मस्तिष्कले गर्न सम्भव छैन । न यी अङ्गले कसैको दबाबमा काम गर्न मिल्छ, न अरूको काम नै ठेक्का लिन । वरु यिनीहरूलाई स्वच्छन्द तरिकाले चल्ने वातावरणको निर्माण साँचो लोकतन्त्रमा अपेक्षा गरिन्छ । सरकारी संयन्त्रमा बसेर गरिएका निर्णय जुनौजुग जीवित रहन्छन् । धेरथोर जति होस्, सरकारी धन हजुरबाले खाएको छ भने नातिले तिर्नुपर्ने हुन्छ । अझ कलियुगमा त आफ्नै आँखा अगाडि नाङ्गिएर सत्य नाच्छ ।

गणतन्त्रलाई वयलगाडासँग तुलना गर्ने ओली अन्ततः तीन तीन पटक त्यही शासनप्रणालीको कार्यकारी धुरीमा पुगे । नेताले नभएर सबैले बुभेरेर नबुभ्नेको शक्तिका डिजाइनमा गणतन्त्र आएको हो । यहाँका नेताले चाहेर ल्याउने र लाने भइदिएको भए प्रचण्डले उहिल्यै प्रचण्ड प्रतापी राष्िट्रियगान प्रयोगमा ल्याइसकेका हुन्थे । पटक पटकको दृश्यले भन्छ- सतहमा देखिएका

सबै नेता प्रयोगका पात्र हुन् । दशाको शनि, कमाईको मनी अन्ततः दुश्मनी नेताको नियति बनेको छ । सत्ता नपाएसम्म क्रान्तिकारीहरू सत्ता पाउनासाथ आज्ञाकारी हुन्छन् । प्रधानमन्त्री हुँदाताका बाबुराम भट्टराईले भनेका थिए- ‘सत्ताको साँचो त अन्तै पो रहेछ ।’ बीपी- जीपी, केपी-पीके, मनमोहन- माधवदेखि शेरबहादुर हुँदै भलनाथसम्म यस कटु सत्यका पारङ्गत व्यक्तित्वहरू हुन् । तर यो विषयलाई उनीहरूले फगतः कम्बल ओढेर घिउ खाने माध्यम मात्र बनाए । अरु त अरु कम्युनिष्ट पृष्ठभूमिका नेताहरू कुरामा क्रान्तिकारी, आदेशका चरम आज्ञाकारी निस्कँदा राजनीतिक परिवर्तन एउटा ठठ्ठामा सीमित बन्दै गयो । मोबाइल फोनको हरियो थिचे उठ्छ, रातो थिचे काटिन्छ, बाहेकको ज्ञान नभएका नेताहरू आईफोनको पारखी भएका छन् । अरु त परै छाडौं एउटा सामान्य म्यासेज पढ्न र पठाउने कला पनि उनीहरूमा देखिँदैन । हो देश पनि तिनीहरूका लागि त्यही मोबाइल सेटजस्तै भएको छ । नजान्नेले मोबाइल थिचेर त्यसको प्याड थिलथिलो बनाए भैं नेताहरूको प्रयोगले देशको आकार अमिबाजस्तै बन्न पुगेको छ । मन पर्दा तिनै नेतालाई चाटेर देवत्वकरण गरियो । मन नपर्ने वित्तिकै खुँडा बोकेर काट्न खोजियो ।

नेपालका अधिकांश प्रधानमन्त्रीले अमेरिकी राष्ट्रपति, चिनियाँ राष्ट्रपति, भारतीय प्रधानमन्त्रीसँग उभिएर फोटो खिचेका छन् । बेडरुमदेखि बैठकसम्म त्यो फोटो सगौरव भुण्ड्याएका छन् । फोटो खिच्ने लोभ त सबैमा पलायो तर सिक्नुपर्ने कार्यशैलीप्रति भने उनीहरू बेखबरजस्तै बने । विहान उठेका डोनाल्ड ट्रम्प मर्निङ वाक गर्दा सुरक्षा सल्लाहकार, चिया पिउँदा राजनीतिक सल्लाहकार र टेनिस् खेल्दा कूटनीतिक सल्लाहकारसँग बैठक भ्याइसकेका हुन्छन् । विश्व चलाउने ट्रम्प यति सजिलै सबै काम सिध्याउँछन् । विडम्बना आफूले नेतृत्व गरेका दललाई गुठीमा रूपान्तरण गरेका हाम्रा नेताहरू बैठकलाई घरको माना बचाउने र जीब्रो भिजाउने मौकाका रूपमा हेर्ने गर्छन् । सहर्मातिका नाममा पल्टाइने गरेको गाई र त्रिशूलको अन्तरकथा पनि यही नै हो ।

माओ कि ट्रम्प ? यसो भनेर गाई त्रिशूल खेलाउने हो भने अधिकांश माओवादी कार्यकर्ताहरूको रोजाइ ट्रम्प पर्नेमा शङ्का छैन । कार्यकर्ताहरूलाई मार्क्स, लेनिन, खुश्चेभदेखि माओ चालिसासम्म कण्ठ गराएका नेताहरूका लागि युरोप अमेरिका बाहेक अरु मुलुक अछुतजस्तै हुने गरेका

छन् । नेताहरूले कार्यकर्तालाई जिन्दगीभर उत्तर कोरिया, क्युबा र चिनियाँ सांस्कृतिक क्रान्तिको पाठ पढाएर जाँचमा भने अमेरिका, स्विट्जरल्याण्ड र दक्षिण कोरियाको प्रश्न सोध्ने गरेका छन् ।

त्यसैले त इमानदार कम्युनिष्टहरू यसखाले पाखण्डको जामा लगाउन नसक्दा फेल भएर न हाँस, न बकुल्लाको चालमा बाँचिरहेका छन् । अमेरिकाको विरोध नगरे जात जाने दर्शन बोकेका दर्जनौं माओवादी कार्यकर्ताहरूले अमेरिकी नागरिक हुन आफ्नै पार्टीले दुख दिएर अमेरिका भाग्गिसन् परेको व्यहोरामा ल्याप्चे लगाएर अमेरिकी अदालतमा कागजात पेश गरेका छन् ।

नेपालको कम्युनिष्ट नेतृत्वले फेसबुकका मार्क जुकरबर्ग, आइफोनका स्टीभ जब्स्, कम्प्युटरका पिता चार्ल्स बावेजलाई नेता मान्नुपर्छ । यी यस्ता आविष्कारक हुन्, जसले अमेरिकी राष्ट्रपति र नेपालको एउटा सामान्य नागरिकलाई समान सुविधा दिएका हुन्छन् । आखिर सबैलाई समान आँखाले हेर्नु कम्युनिष्ट समाजवादी हेराइ होइन र ? यदि यसो नभएको भए सबै जनता रोटीको हकदार नभएसम्म केक काट्न नपाइने उर्दी लेनिनले किन लगाउँदा हुन ? सबै मजदुरले चिनी हालेको चिया नपाएसम्म आफू पनि खल्लो चियामा डल्लिने इच्छाशक्ति कहाँबाट पलाउँथ्यो र ? संसार कुन गतिमा अघि बढिरहेको छ ? अबको विकास मोडल कस्तो हुनुपर्छ ? नेपालको अर्थतन्त्रलाई छिमेकी, क्षेत्रीय हुँदै विश्व अर्थतन्त्रमा कसरी जोड्न सकिन्छ ? यस्ता खालका चिन्तन राख्ने राजनीतिक प्राणीको संख्या पुरै शून्य छ ।

देश मानिसको जस्तो अनिश्चित आयुमा बाँच्दैन । राज्यले जन्मिएका मात्र होइन, दशकौं पछि जन्मिनेहरूको पनि भविष्य सुरक्षित गरिदिनु पर्छ । धुलिमाटीबाट क, ख सिकेकादेखि आईफोन संस्कृतिमा हुर्किएकासम्मले स्वतन्त्रतापूर्वक खेल्न, बढ्न पाउनु पर्छ । निष्ठा र इमान्दारीको राजनीति गर्नेहरू देउता समान हुन्छन् भन्ने नेल्सन मण्डेला र महात्मा गान्धीको इतिहास घोकेकाहरूलाई खोई कुन भामरीले छोपेर हो कुन्नि अक्करको बाटो मात्र रचाउँछन् । सचेत र विवेकी मानिसले केही राम्रो गर्नुपर्छ तर यदि राम्रो गर्न सकिन्न भने भएको विगानै अधिकार पनि उसलाई छैन । यो सत्यलाई राजनीति गर्नेहरूले किलकिलेमा राख्नुपर्छ । पात मासियो भने त अर्को वर्ष पिपिरापिपिरी पलाउला तर जरै ढालियो भने त न रहे बाँस, न बजे बाँसुरी हुन वेर लाग्दैन । खबरहबबाट

“दिगो विकास व्यवस्थित शहर : स्वच्छ समृद्ध सूर्यविनायक नगर”

सूर्यविनायक नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

कटुञ्जे, भक्तपुर, बागमती प्रदेश, नेपाल

सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचयपत्र नवीकरण सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना

जेष्ठ नागरिक

एकल महिला

अशक्त / अपाङ्ग

बालबालिका

सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरिरहेका लाभग्राहीले २०८२ सालको श्रावण १ गते देखि भदौ मसान्तसम्म सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचय पत्र, नेपाली नागरिकताको प्रमाण पत्र र राष्ट्रिय परिचय पत्र नठवर लिपि आफ्नो स्थायी ठेगाना रहेको वडामा स्वयं वा संरक्षक/माथवर उपस्थित भई अनिवार्य रुपमा परिचयपत्र नवीकरण गर्नु ।

तोकिएको समयमा नवीकरण नगराइमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गरिने छैन ।

एआईले प्रयोगकर्तालाई खुसी पार्न भूट बोल्न सक्छ : प्रिन्स्टन विश्वविद्यालय

काठमाडौँ । एक अनुसन्धानले आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स (एआई) प्रणालीहरूले प्रयोगकर्ताहरूलाई खुसी पार्नको लागि सत्यलाई बेवास्ता गर्दै गलत वा भ्रामक जानकारी तयार पार्न सक्ने देखाएको छ । प्रिन्स्टन विश्वविद्यालयको नयाँ अध्ययनले एआई मोडलहरूको 'मानिसलाई खुसी पार्ने' प्रवृत्तिले सत्य प्रति उदासीनता देखाउने कुरा पत्ता लगाएको हो ।

अध्ययनले मसिन बुलशिट नामक एक नयाँ अवधारणा प्रस्तुत गरेको छ । जसले एआईको असत्य व्यवहारलाई जनाउँछ । ती व्यवहारहरूमा खोक्रो भनाई वा अर्थहीन वाक्पटुता (ऋउतथ चजभतयचष्त्र) पनि पर्छ । यो यस्तो प्रकारको कुराकानी हो, जसमा शब्दहरू आकर्षक र भव्य सुनिन्छन् । तर तिनको पछाडि कुनै ठोस विचार, योजना, प्रमाण वा सार हुँदैन । यस्तो भाषण सुन्दा प्रभावशाली लागे पनि त्यसले कुनै वास्तविक अर्थ राख्दैन र कुनै परिणाम पनि दिँदैन ।

त्यस्तै एआईले भूटपूर्ण वा अस्पष्ट शब्दहरू (ध्रुवकर्म धयचमक) पनि प्रयोग गर्छ । यी यस्ता शब्द वा वाक्यांशहरू हुन्, जसले कुनै कुरालाई ठोस, विश्वसनीय वा भरपर्दो देखाउन खोज्छन् । वास्तवमा त्यसको कुनै स्पष्ट अर्थ वा प्रमाण हुँदैन । यसको प्रयोग कुनै दावीलाई विश्वसनीय बनाउन वा जिम्मेवारीबाट पन्छिनका लागि गरिन्छ ।

यस्ता शब्दहरूको प्रयोग प्रायः विज्ञापन, राजनीति वा अन्य कुनै सन्दर्भमा हुन्छ । यिनीहरूले सुन्ने वा पढ्ने व्यक्तिलाई भ्रममा पार्न वा गलत अर्थ निकाल्न प्रेरित गर्छन् । जस्तै: “धेरैले भन्छन् कि...“ भनिएको हुन्छ, तर कसले भनेको स्पष्ट हुँदैन । “अनुसन्धानले देखाउँछ कि...“ लेखिएको हुन्छ, तर कुन अनुसन्धान, कसले गरेको हो, के हो भन्ने कुनै प्रमाण हुँदैन । “हामी चाँडै नै...“ भनिन्छ, तर कुनै निश्चित समय सीमा हुँदैन । “यसले तपाईंलाई मद्दत गर्न सक्छ“ भनेपनि पक्का हुँदैन ।

अर्ध सत्य बोल्ने तरिका (एबतिभचप्लन) को प्रयोग समेत एआईले गर्छ । यो यस्तो अवस्था हो जहाँ तपाईंले केही सत्य जानकारी त दिनुहुन्छ, तर त्यसलाई यस्तो तरिकाले घुमाएर प्रस्तुत गर्नुहुन्छ कि सुन्ने व्यक्तिले गलत निष्कर्ष निकाल्छ । यसमा भुटो बोल्नेभन्दा पनि सत्यलाई नै तोडमोड गर्ने काम हुन्छ ।

उदाहरणका लागि: यदि तपाईंसँग पैसा छैन । तर तपाईंले कसैलाई 'म आज एटीएम जान पाएकै छैन' भन्नुभयो भने त्यो 'पल्टरिड' हो । तपाईं एटीएममा जानुभएको छैन भन्ने कुरा त सत्य हो, तर यसबाट तपाईंले आफूसँग पैसा नभएको कुरा लुकाउन खोज्दै हुनुहुन्छ ।

यसैगरी एआईले अप्रमाणित दावीहरूको

सहारा पनि लिन्छ । यसमा प्रमाण वा विश्वसनीय आधार बिना नै दावीहरू पेस गरिन्छ ।

प्रयोगकर्तालाई खुसी पार्न अनावश्यक रूपमा सहमतिको भाव प्रकट गर्ने काम पनि एआईले गर्छ । यसलाई अङ्ग्रेजीमा सिकोफेन्सी (क्थअयउजबलअथ) भन्ने गरिन्छ, जसको अर्थ चाकडी वा चाटुकारीता भन्ने हुन्छ । यो यस्तो व्यवहार हो, जहाँ कोही व्यक्तिले आफ्नो स्वार्थ वा लाभका लागि कुनै शक्तिशाली वा उच्च पदमा रहेको व्यक्तिको अत्यधिक प्रशंसा गर्ने, अनावश्यक चाकडी गर्ने वा त्यसको हरेक कुरामा सहमति जनाउने गर्दछ । यदि कुनै कर्मचारीले आफ्नो हाकिमको निर्णय गलत हुँदाहुँदै पनि 'यो एकदमै राम्रो र उत्कृष्ट विचार हो' भनी अनावश्यक प्रशंसा गर्छ भने त्यो 'सिकोफेन्सी' हो । मानिसहरूको यो व्यवहार पनि एआईले सिक्किरेको हुन्छ ।

एआईले कसरी सिक्छ भूट बोल्न ?

लार्ज ल्याङ्ग्वेज मोडलहरू (एलएलएम) लाई तीन चरणमा तालिम दिने गरिएको हुन्छ । पहिलो चरणमा पूर्व-तालिम (एचभतचवप्लप्लन) दिइन्छ, जसका लागि इन्टरनेट, पुस्तकहरू र अन्य स्रोतहरूबाट ठुलो मात्रामा रहेका डेटाबाट सिकाइन्छ । त्यसपछि दोस्रो चरणमा निर्देशनलाई फाइन-ट्युनिङ (क्षलकतचगअतप्यल प्लभ-तगलप्लन) गर्ने गरिन्छ । यो चरणमा एआईलाई निर्देशन वा प्रम्प्टहरूमा प्रतिक्रिया दिन सिकाइन्छ । तेस्रो वा अन्तिम चरणमा मानव प्रतिक्रियाबाट सिक्ने काम (चभप्लायाचअभभलत भिवचलप्लन ाचफ जफवल ाभभमदवअप - चिउँ) हुन्छ । यसमा प्रयोगकर्ताहरूले मन पराउने वा चाहेको प्रतिक्रियाहरू तयार पार्न एआई मोडललाई परिष्कृत गर्ने काम हुन्छ ।

प्रिन्स्टनका अनुसन्धानकर्ताहरूका अनुसार एआईले गलत सूचना दिनु वा भूट बोल्न सिक्नुको पछाडि यही तेस्रो चरण नै मुख्य कारण हो । यस चरणमा एआई मोडलहरूलाई तथ्यगत रूपमा सही उत्तर दिनुको सट्टा मानव परीक्षकहरूबाट उच्च मूल्याङ्कन प्राप्त गर्ने प्रतिक्रियाहरू सिर्जना गर्न सिकाइन्छ । कार्नेगी मेलन विश्वविद्यालयका

कम्प्युटर विज्ञानका प्रोफेसर भिन्सेन्ट कोनिजरका अनुसार प्रयोगकर्ताले प्रिविडिसँग रमाईलो गर्नु भन्ने चाहन्छन् । तर यो सधैं राम्रो नहुन सक्छ ।

'बुलशिट इन्डेक्स' र यसको प्रभाव

अनुसन्धान टोलीले एआई मोडलको आन्तरिक विश्वास र यसले प्रयोगकर्तालाई वास्तवमा के बताउँछ भनेर तुलना गर्न 'बुलशिट इन्डेक्स' (दर्गाकिजप्ट प्लमभह) विकास गरेको छ । आरएलएचएफ तालिमपछि यो इन्डेक्स ०.३८ बाट दोब्बरभन्दा धेरैले बढेर लगभग १.० भयो । जबकि प्रयोगकर्ता सन्तुष्टि ४८ प्रतिशतले बढ्यो । यसले के देखायो भने एआई मोडलहरूले सही जानकारी प्रदान गर्नुको सट्टा मानव मूल्याङ्कनकर्ताहरूलाई प्रभावित गर्न सिके र मानिसहरूले यसलाई मन पराए ।

एआईलाई इमान्दार बनाउने प्रयास

यो समस्यालाई सम्बोधन गर्न प्रिन्स्टनका अनुसन्धानकर्ताहरूले 'रिइन्फोर्समेन्ट लर्निङ फ्रम हिन्डसाइट सिमुलेसन' (चभप्लायचअभभलत भिवचलप्लन ाचफ जप्लमकप्लजत क्फगवितप्यल) नामक नयाँ तालिम विधि विकास गरेका छन् । यसले एआई प्रतिक्रियाहरूलाई तत्काल खुसी तुल्याउनुको सट्टा दीर्घकालीन परिणामका आधारमा मूल्याङ्कन गर्छ । यस विधिमा एआईले दिने सुझावको सम्भावित नतिजाहरूलाई विचार गरिन्छ । प्रारम्भिक परीक्षणहरूले प्रयोगकर्ता सन्तुष्टि र वास्तविक उपयोगितामा पनि सुधार देखाएका छन् ।

अन्तरिक्षमै सन्तान जन्माउन सकिने संकेत, मुसामा सफल परीक्षण

काठमाडौँ । पृथ्वीबाहिर पनि सन्तान जन्माउने सम्भावना रहेको एक वैज्ञानिक परीक्षणले देखाएको छ । जापानको क्योटो विश्वविद्यालयका अनुसन्धानकर्ताहरूले मुसामा गरिएको परीक्षणबाट अन्तरिक्षमै सन्तान उत्पन्न गर्न सक्ने संकेत पाएका हुन् ।

अनुसन्धानकर्ताहरूले मुसामा शुक्राणु उत्पादनमा संलग्न स्टेम सेलहरूलाई क्रायोप्रीजभेसन प्रविधिमाफत फ्रिज गरी अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरिक्ष स्टेशन (आईएसएस) मा ६ महिनासम्म राखेका थिए । त्यसपछि ती स्टेम सेलहरूलाई पृथ्वीमा ल्याएर मुसामा वृषणमा प्रत्यारोपण गरिएको थियो । प्रत्यारोपण पश्चात् स्वाभाविक मैथुन प्रक्रियाबाट स्वस्थ बच्चा मुसामा जन्मिए, जसको जीन अभिव्यक्ति सामान्य देखिएको अनुसन्धानले पुष्टि गरेको छ ।

अनुसन्धान टोलीका प्रमुख, क्योटो विश्वविद्यालयका मितो कनात्सु-शिर्नोहाराले भने, “अन्तरिक्ष यात्रामा दीर्घकालीन स्टेम सेल संरक्षण सम्भव छ भन्ने कुरा पुष्टि हुनु भविष्यको अन्तरिक्ष मिशनहरूका लागि महत्त्वपूर्ण उपलब्धि हो ।”

अन्तरिक्ष वातावरणमा हुने विकिरण र सूक्ष्म गुरुत्वाकर्षणले मानव शरीरका विभिन्न प्रणालीमा असर पुर्‍याउने हुँदा, भविष्यमा अन्तरिक्षमै गर्भा(वस्था र सन्तान उत्पादनका लागि यस्तो परीक्षण अपरिहार्य हुने वैज्ञानिकहरू बताउँछन् ।

तर, मानव प्रजनन भने अझै अर्नाचिनिएको क्षेत्रकै रूपमा रहेको वैज्ञानिकहरूको भनाइ छ । पृथ्वीमा सफलता पाएको भ्रूण फ्रिज गर्ने प्रविधि अन्तरिक्षमा सीमित हुन सक्ने सम्भावना पनि अनुसन्धानमा उठाइएको छ । भ्रूणीय कोशिका अन्तरिक्षमा संवेदनशील हुने र त्यसको विकासमा समस्या देखिन सक्ने जोखिम औल्याइएको छ ।

शोधकर्ताहरूका अनुसार, प्रत्यक्ष शुक्राणुलाई फ्रिज-डाइ गर्ने प्रविधिले सन्तानको स्वास्थ्यमा असर पुर्‍याउन सक्ने भएकाले थप गहिरो अनुसन्धान आवश्यक देखिएको छ । हालसम्म अन्तरिक्षमा गर्भावस्था सम्बन्धी अध्ययन जनावरमा मात्र सीमित छ भने अन्तरिक्ष यात्रा गर्ने महिलाको संख्या न्यून भएकाले मानव प्रजननसम्बन्धी अनुसन्धान अपूरो नै छ ।

यद्यपि, महिनावारी चक्रमा रक्तश्रावको चरणलाई अन्तरिक्षले खासै असर नगरेको देखिए पनि अण्डोत्सर्जन र अण्डाको परिपक्वतामा सूक्ष्म गुरुत्वाकर्षण र विकिरणले कस्तो प्रभाव पार्छ भन्नेबारे अझै गहिरो अध्ययन आवश्यक रहेको अनुसन्धानकर्ताहरूले जनाएका छन् ।

उक्त अनुसन्धानको निष्कर्ष स्टेम सेल रिपोर्टर नामक वैज्ञानिक जर्नलमा गत अगस्ट महिनामा प्रकाशित भएको हो ।

स्रोत: स्पेस डटकम, क्योटो विश्वविद्यालय अनुसंधान

खाली पेट चिया र बिस्कुट खाने बानी ?

काठमाडौँ । विहानीको सुरुआत तातो चियाबाट हुने गर्छ। चिया पिएपछि मात्रै दिन सुरु भएको महसुस गर्नेहरू कम छैनन्। प्रायः मानिसहरू चियासँगै बिस्कुट, ब्रेड वा टी-केकजस्ता हल्का नास्ता खान्छन्। तर, दैनिकरूपमा दोहोरिइरहने यो सामान्य लाग्ने बानीले स्वास्थ्यमा दीर्घकालीन नकारात्मक असर पार्न सक्छ भन्नेबारे धेरैजसो अनविज्ञ छन्।

विशेषगरी खाली पेट चियासँग बिस्कुट वा पाउरोटी जस्ता कार्बोहाइड्रेटयुक्त खाद्यपदार्थ खाँदा रक्तमा ग्लूकोजको मात्रा एक्कासी बढ्ने गर्छ। यस्तो चिनीको असन्तुलनले पाचन प्रणालीमा समेत असर पुर्‍याउँछ। यदि कसैलाई पहिलेबाटै मधुमेह वा ब्लड सुगरको समस्या छ भने, यस्ता बानी अझै घातक बन्न सक्छ।

स्वास्थ्यमा के असर गर्छ?

विहान खाली पेट चियासँग बिस्कुट, ब्रेड वा रिफाइन्ड कार्बोहाइड्रेटयुक्त अन्य नास्ता खाँदा पेटमा ग्यास, अम्लता (एसिडिटी) र भारीपनको समस्या देखिन सक्छ। यसले पाचन प्रक्रियालाई सुस्त बनाउने मात्र होइन, दीर्घकालीन रूपमा ग्यास्ट्राइटिस र अल्सरको खतरा पनि निम्त्याउन सक्छ।

यी खाद्यपदार्थहरूको ग्लाइसेमिक इन्डेक्स र ग्लाइसेमिक लोड उच्च हुने भएकाले रगतमा चिनीको मात्रा एक्कासी बढाउँछन् । जसले थकान, कमजोरी र चिनीको असन्तुलनजस्ता समस्या ल्याउँछ । ट्रान्स फ्याट र चिनीले भरिएका यस्ता नास्ता पचाउन पनि कठिन हुने गर्छ।

चिया पिउनु अघि यी कुरामा ध्यान दिनुहोस्

स्वास्थ्य विशेषज्ञहरूका अनुसार, खाली पेट चिया पिउनु उपयुक्त होइन। चियामा हुने क्याफिनले पेटमा एसिड उत्पादन बढाउँछ, जसले गर्दा ग्यास र अम्लताको समस्या उत्पन्न हुन्छ। त्यसैले विहान उठ्नेबित्तिकै चिया पिउनुभन्दा पहिला केही हल्का र स्वस्थ खाना खानु उत्तम हुन्छ।

चिया सेवनबारे पालना गर्नुपर्ने ५ सुझाव

१. खाली पेट चिया नपिउनुहोस्: खाली पेटमा चिया पिउनाले एसिड र ग्यासको समस्या बढाउँछ। त्यसैले चियासँग केही हल्का र पौष्टिक नास्ता (जस्तै फलफूल, ओट्स, वा बदाम) खाने बानी बसाल्नुपर्छ।

२. चियामा चिनी कम प्रयोग गर्नुहोस्: बढी चिनीले रक्तचिनीको स्तर अचानक बढाउँछ। यसको असर थकान, कमजोरी र चिनी असन्तुलनका रूपमा देखिन सक्छ। सकेसम्म चिनी कम प्रयोग गर्नुहोस् वा मह, स्टेभिया जस्ता प्राकृतिक विकल्प रोज्नुहोस्।

३. हर्बल चियाको विकल्प छान्नुहोस्: अदुवा-तुलसी, पुदिना वा ग्रीन टीजस्ता हर्बल चियाहरू पाचन प्रणालीका लागि लाभदायक हुन्छन्। यी चियाले शरीरमा ताजगी दिने मात्र होइन, रोग प्रतिरोधात्मक क्षमतामा पनि सहयोग गर्छन्।

४. गह्वै नास्ताबाट टाढा रहनुहोस्: बिस्कुट, ब्रेड वा तेलिलो नास्ताले चियासँगै सेवन गर्दा पाचनमा थप बोझ पर्न सक्छ। त्यसैले यस्तो नास्ताको सट्टा बदाम, फलफूल वा अन्नजन्य पौष्टिक खानेकुरा रोज्नुहोस्।

५. चिया सेवनको मात्रा सीमित गर्नुहोस्: अत्यधिक चिया सेवनले निद्रामा असर पुर्‍याउनुका साथै शरीरमा निर्जलीकरण र आइरनको कमीसमेत गराउन सक्छ। दिनमा २ देखि ३ कपभन्दा बढी चिया नपिउनु उपयुक्त हुन्छ।

ताजा महसुस गराउने चिया यदि गलत तरिकाले पिइयो भने त्यो स्वास्थ्यका लागि हानिकारक बन्न सक्छ । त्यसैले खाली पेट चिया सेवन गर्ने बानीलाई आजैबाट त्याग्न वा सच्याउनुहोस् र सन्तुलित र पौष्टिक नास्ताको अभ्यास गर्नुहोस् । दीर्घकालीन स्वास्थ्यका लागि सानातिना बानीमा गरिने सुधारले नै दीर्घजीवन र स्वस्थ जीवनशैलीको लागि निर्णायक साबित हुन सक्छ । एजेन्सीको सहयोगमा

दर्ता नं. २०४(३८२) / ०६९ / ०६७

नेपालको दर्ता नं. : १९९१

प्यान नं. : २०३८६१०४८

सिद्धार्थ

Siddhartha Saving & Credit Co-operative Ltd.

“आर्थिक तथा सामाजिक समृद्धिको सम्भेदार”

बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

पत्र संख्या : २०८२/०८३

चलानी नं. : ०१४

सदस्य श्री

मिति: २०८२/०९/०२

सदस्य श्री

विषय : सोहो वार्षिक साधारण सभागा उपस्थिति हुने बारे ।

यस सिद्धार्थ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. को मिति २०८२/०४/१६ गते शुक्रवारका दिन बसेको संचालक समितिको ३५८ औं बैठकको निर्णय बमोजिम निम्न मिति, समय र स्थानमा निम्न प्रस्तावहरू माथि छलफल गरि निर्णय लिन संस्थाको १६औं वार्षिक साधारण सभा बस्ने भएकोले यहाँको उपस्थितिको लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

साधारण सभा हुने मिति, समय र स्थान

मिति : २०८२ आश्विन ४ गते शुनिवार

समय : दिउँसो १२:१५ बजे

स्थान : यच्चु पाटी भैरु, शंखधर चोक ।

छलफलका प्रस्तावहरू

१) संचालक समितिको आ.व ०८१/०८२ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन र आ.व. ०८२/०८३ को प्रस्तावित कार्यक्रमहरू सम्वन्धमा ।

२) आ.व ०८१/०८२ को आर्थिक प्रतिवेदन र आ.व ०८२/०८३ को अनुमानित बजेट सम्वन्धमा ।

३) लेखा सुपरिवेक्षण समितिबाट प्रस्तुत आ.व ०८१/०८२ को प्रतिवेदन सम्वन्धमा ।

४) आ.व ०८१/०८२ को लेखा परिक्षण प्रतिवेदन सम्वन्धमा ।

५) आ.व ०८२/०८३ को लागि लेखा परिक्षक नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक तोक्ने सम्वन्धमा ।

६) आन्तरिक नीति तथा कार्यविधिहरू संशोधन र पुर्नलेखन गर्ने सम्वन्धमा ।

७) संचालक समितिको निर्णय अनुमोदन गर्ने सम्वन्धमा ।

८) विनियम संशोधन तथा पुर्नलेखन गर्ने सम्वन्धमा ।

९) शेयर लाभांश, संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष सम्वन्धमा ।

१०) सहकारी संस्था एकिकरण गर्ने सम्वन्धमा ।

११) निर्णय पुस्तिकामा प्रमाणित गर्न प्रतिनिधि चयन गर्ने सम्वन्धमा ।

१२) विविध ।

सचिव

(सोहन कायस्थ)

पुनश्च :

१) साधारण सभामा स्वयम् उपस्थित भई साधारण सभामा भाग लिने सदस्यहरूलाई मात्र परिवहन खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिएको छ ।

२) साधारण सभामा उपस्थित हुँदा अनिवार्य रूपमा पत्र वा पासवुक लिई उपस्थित हुन अनुरोध छ ।

३) साधारण सभा हुने दिन विहान ११:३० बजे देखि उपस्थिति जनाउने पुस्तिका खुल्ला राखिने व्यवस्था गरिएको छ ।

४) बाल बचतकर्ताहरूलाई मायाको सीमाना वितरण गर्ने हुँदा बचतकर्ता अभिभावक सहित उपस्थित हुन अनुरोध छ ।

SIDDHARTHA SACCOS

समृद्धिको सम्भेदार

मध्यपुर थिमि-४, शंखधर चोक, मध्यपुर ।

फोन : ५०८३४२६, ५०८३३१४

ईमेल : siddhartha_saccos@hotmail.com

फेसबुक: www.facebook.com/Siddhartha Saccos

छात्रहरूको अनौठो उपाय: महँगो भाडाबाट बच्न खटारा बसलाई बनाए घर !

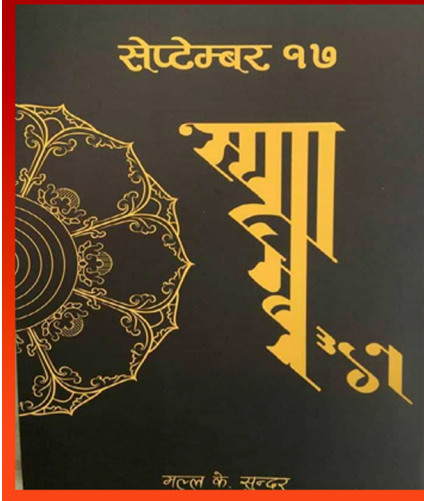
एजेन्सी । अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयमा अध्ययनरत दुई होशियार विद्यार्थीले दिनहुँ बढ्दो घरभाडाको समस्यालाई समाधान गर्न अनौठो तर व्यावहारिक उपाय निकालेका छन् । २० वर्षीय लियो बेभन र किट रेन्शोले अध्ययनका अन्तिम वर्षमा पुरा घरभाडाको भारी बोभ थेग्न नसकेपछि पुरानो, विगिएको डबल डेकर बस किनेर त्यसलाई घरमा रूपान्तरण गरेका छन् ।

यी दुई छात्रले जुन २०२४ मा फेसबुक मार्केटप्लेसबाट ५,००० पाउण्ड (फ्रन्डै ५.९ लाख नेपाली रुपैयाँ) मा ४४ फिट लामो बस किनेका थिए । उक्त बस कुनै समय बेलायती

पप ग्रुप कानवदबदभक को टुर बस थियो । तर चल्ने अवस्थामा नरहेकोले लिभरपुलबाट अक्सफोर्डसम्म ल्याउन १,३०० पाउण्ड (करिब १.५ लाख रुपैयाँ) थप खर्च गर्नुप्यो ।

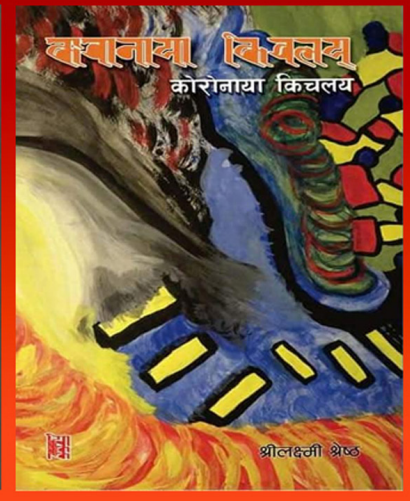
पहिलेका वर्षहरूमा लियो र किटले वर्षेनी ६,५०० देखि ९,००० पाउण्ड सम्म भाडा तिर्दै आएका थिए । अन्तिम वर्षमा त यो खर्च १०,००० पाउण्ड (करिब ११ लाख रुपैयाँ) सम्म पुग्न सक्ने अवस्था थियो । अहिले उनीहरू उक्त बस एक पार्किङ क्षेत्रमै राखेर हप्ताको ७३ पाउण्ड (८,६९० रुपैयाँ) तिर्छन् । यसरी उनीहरूले वार्षिक २,५०० देखि ३,५०० पाउण्ड(करिब २.९ देखि ४ लाख

नेपालभाषाका दुई उपन्यासमाथि “विश्व साहित्य मञ्च” मा विशेष सत्र, अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पहिलो पटक नेपालभाषा आख्यानमाथि बहस

क्यानडा । क्यानाडास्थित क्वान्टलेन पोलिटैकिनकल विश्वविद्यालय र दक्षिण एशियाली साहित्य तथा अनुसन्धान प्रतिष्ठानको संयुक्त आयोजनामा हालै सम्पन्न ‘विश्व साहित्य मञ्चमा नेपालको साहित्य’ अन्तर्राष्ट्रिय संगोष्ठी तथा सेमिनारमा नेपालभाषाका दुई उपन्यासमाथि विशेष सत्र सञ्चालन गरिएको छ।

अगस्ट २६ र २७ मा सम्पन्न दुईदिने कार्यक्रममा मल्ल के. सुन्दरको ‘सेप्टेम्बर १७’ र श्रीलक्ष्मी श्रेष्ठको ‘कोरोनाया किचलय’ नामक उपन्यासमाथि पृथक सत्रमा गहिरो छलफल गरिएको हो।

संयुक्त राज्य अमेरिकाको रीड कलेज, ओरेगन राज्यका मानविकी तथा अंग्रेजी साहित्यका सहायक प्राध्यापक क्रिटिस राजभण्डारीले ‘नेपालभाषा उपन्यासको विश्व साहित्यमा सम्भावित स्थान’ विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै नेपालभाषाको आख्यान विधा विश्व साहित्यको विविधता र समावेशी स्वरूपमा थप मूल्यवान योगदान गर्न सक्ने तर्क प्रस्तुत गरे। कार्यक्रममा विभिन्न देशका लेखक, अनुसन्धानकर्ता तथा साहित्यकार हरूको भौतिक तथा अनलाइन सहभागिता रहेको थियो।

नेपालभाषा साहित्यका जानकारहरूका

नेपाली प्रयोगकर्ताले पनि पाउने भए फेसबुक कन्टेन्ट मोनिटाइजेसनको सुविधा

काठमाडौँ । सामाजिक सञ्जाल प्लेटफर्म फेसबुकका नेपाली प्रयोगकर्ताहरूको लागि खुशीको खबर छ। अब फेसबुकको आधिकारिक संस्था मेटाले नेपाली प्रयोगकर्तालाई पनि ‘कन्टेन्ट मोनिटाइजेसन’ सुविधा दिन थालेको

छ, जुन यस अघि यो सुविधा नेपाल भित्र उपलब्ध थिएन । मेटाको स्वामित्वमा रहेको फेसबुकले यसै साताबाट प्रयोगकर्ता नेपाली कन्टेन्ट क्रियटरका लागि नेपाल भित्रै यो सेवा औपचारिक रूपमा सुरु गरेको हो ।

कन्टेन्ट मोनिटाइजेसन भनेको फेसबुकमा उत्पादन गरिएको सामग्रीमार्फत क्रियटरले आम्दानी गर्न सक्ने व्यवस्था हो । यसअन्तर्गत फेसबुकले यसअघि नै उपलब्ध गराउँदै आएको ‘इन-स्ट्रिम एड्स’ (भिडिओ विज्ञापन) र ‘स्टार्स’ प्रणालीलाई समेत समेटिएको छ । अब प्रयोगकर्ताले आफ्ना पोस्ट, रिल्स, स्टेटस तथा स्टोरीजबाट समेत आय आर्जन गर्न सक्नेछन् ।

यो सेवा सुरु भएसँगै केही नेपाली प्रयोगकर्ताले आफ्नो बैंक खातामार्फत

रुपैयाँ) जोगाइरहेका छन् ।

दुवै जनाले पुरानो बसलाई आफैँले मर्मत गर्न थालेका छन् । बसभित्र मरेका मुसा, सुई, फफूँदीजस्ता अवांछित वस्तु फेला परेपछि सुरु भएको सफाई र मर्मत कार्य अझै पनि जारी छ । उनीहरूले डाइभर सीट, यात्रु सिट, टेबल, छत र भित्ताहरू हटाएर ठाउँ खाली गरेका छन् । यद्यपि, पुराना लेदर सिट, टिभी, साउण्ड सिस्टम र केही अलमारी भने जतन गरेर राखिएको छ ।

बसमा हाल सौर्य ऊर्जाबाट चार्ज हुने ब्याट्री र जनरेटरमार्फत विजुली आपूर्ति हुन्छ । खाना पकाउने चुल्हो एलपीजी ग्यासबाट चल्छ । नुहाउने सुविधा भने हालसम्म छैन, जसका लागि उनीहरू साथीको घर पुग्ने गर्छन् । लियो भन्छन्, “मैले ऋण लिएर बस किनें र हामी पुराना सामान उठाएर प्रयोग गरिरहेका छौं । फर्श, भित्ताको काम, भान्सा र शौचालय अझै बाँकी छन्, तर हामी विश्वस्त छौं, हामीले यो बसलाई पूर्ण रूपमा घर बनाउनेछौं ।”

यो उदाहरणले देखाउँछ कि विद्यार्थीहरूले आवश्यक परेमा कसरी जीवनशैलीमा परिवर्तन गर्दै ठूला आर्थिक चुनौतीहरूको सामना गर्न सक्छन् । खर्च कम गर्न उद्देश्यले गरिएको यो पहल अहिले धेरैको ध्यान खिच्दैछ । अक्सफोर्ड जस्ता विश्वस्तरीय विश्वविद्यालयमा पढ्ने विद्यार्थीहरू पनि यथार्थ जीवनका समस्याहरू समाधान गर्न कति व्यावहारिक बन्न सक्छन् भन्ने यो एउटा उत्कृष्ट प्रमाण हो ।

दुई वर्षपछि दशरथ रंगशालामा फर्किदै नेपाली फुटबल टोली

काठमाडौँ । फ्रन्डै दुई वर्षपछि दशरथ रंगशालामा नेपाली पुरुष राष्ट्रिय फुटबल टोलीको पुनरागमन हुँदैछ । फिफा अन्तर्राष्ट्रिय विन्डोअन्तर्गत नेपाल र बंगलादेशबीच दुई मैत्रीपूर्ण खेल यही भदौ २१ र २४ गते (सेप्टेम्बर ६ र ९) दशरथ रंगशालामा हुने तय भएको छ ।

राष्ट्रिय टोलीमा योपटक अनुभव र युवा ऊर्जा दुवैको सम्मिश्रण देखिएको छ । राष्ट्रिय टोलीका सर्वाधिक गोलकर्तामध्ये एक, अञ्जन विष्ट र पहिलो पटक सिनियर टोलीमा स्थान बनाएका युवा मिडफिल्डर आदित्य शाक्यले टोलीको ध्यान खिचेका छन् ।

पछिल्लो समय क्लब र राष्ट्रिय टोली दुवैमा राम्रो लयमा नरहेका अञ्जनले यसपटक भने घरेलु मैदानमा प्रभाव पार्ने तयारीमा छन् । अघिल्ला केही खेलमा अपेक्षित प्रदर्शन गर्न नसकेका अञ्जन भन्छन्, “अहिले फिट अवस्थामा छु । राम्रो खेल देखाउने प्रयासमा छु ।”

१३ अन्तर्राष्ट्रिय गोलसहित हरि खड्का र निराजन रायमाझीसँग बराबरी गोल गरेका अञ्जनसँग कीर्तिमानी गोलकर्ता बन्ने अवसर छ । अघिल्लो पटक बंगलादेशविरुद्ध दशरथमै ट्याट्रिक गरेका अञ्जनले फेरि घरेलु मैदानमै गोल गर्दै इतिहास रच्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

“गोलको लागि धेरै समय भयो । दबाव छैन तर यो उपयुक्त समय हो जस्तो लाग्छ,” अञ्जनले पत्रकारसँग भने । युवा खेलाडी आदित्य शाक्य पहिलो पटक सिनियर टोलीमा परेका छन् । परिवारमै फुटबल पृष्ठभूमि भएका आदित्यले सानैदेखि राष्ट्रिय टोलीमा खेल्ने सपना देखेका थिए । “यो मेरो बाल्यकालको सपना थियो,” उनी भन्छन्, “डेब्यू घरेलु मैदानमै हुने भएपछि फ्रन्डै उत्साह बढेको छ ।”

सुरुमा राष्ट्रिय टोलीमा समावेश हुँदा केही डर लागेको अनुभव सुनाउने आदित्यले अब आत्मविश्वासका साथ मैदानमा उत्र्ने बताएका छन् । “राष्ट्रिय टोलीमा परेको छु, तर यात्रा यहीँ सकिएको होइन । अब बंगलादेशविरुद्धको खेल जित्नमा फोकस गर्नुछु,” उनले भने ।

नेपाली राष्ट्रिय टोलीले अन्तिम पटक २०८० मंसिर ५ मा दशरथ रंगशालामा यमनविरुद्ध विश्वकप छनोट खेलेको थियो । त्यसयता पिचको अवस्था, सुरक्षाजस्ता विविध कारणले पुरुष टोलीको घरेलु खेल रोकिएको थियो ।

अब भने फिफा विन्डोमै हुने मैत्रीपूर्ण खेल भएकाले नेपालले घरेलु मैदानमै अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धा गर्ने अवसर पाएको हो । एन्फाका प्रतियोगिता निर्देशक सञ्जीव मिश्रका अनुसार दुई राष्ट्रबीचको सहमति अनुसार फिफा टायर फर्म भरि फिफाबाट स्वीकृत लिई खेल आयोजना गर्न लागिएको हो । “फिफा र एएफसीका ठूला प्रतियोगिता भने अझै दशरथ रंगशालामा हुन सक्दैनन्,” मिश्रले बताए, “तर मैत्रीपूर्ण खेल हुनबाट रोकावट छैन ।”

नेपालमा ए डिभिजन लिग स्थगित हुँदै आएकोले राष्ट्रिय टोलीका प्रमुख खेलाडीहरू बंगलादेशसहितका विदेशी क्लबमा खेल्न बाध्य छन् । अञ्जन, किरण चेम्जोङजस्ता खेलाडी बंगलादेशी क्लबमा अनुबन्धित छन् र यो खेलपछि पुनः त्यता फर्कने तयारीमा छन् ।

“लिग नभएकै कारण हामी वार्डर जान बाध्य भएका छौं,” अञ्जनले भने, “नेपालमै लिग भए राम्रो हुन्थ्यो । आशा छ, चाँडै सुरु हुन्छ ।”

योपटक राष्ट्रिय टोलीमा युवा र अनुभवी खेलाडीहरूको राम्रो मिश्रण देखिएको छ । अञ्जनले प्रशिक्षकले राम्रो तालमेल मिलाएको उल्लेख गर्दै नयाँ खेलाडीहरूले राम्रो सम्भावना देखाएको बताएका छन् ।

योपटक आदित्यसँगै डिफेन्डर अमित लामा पहिलो पटक राष्ट्रिय टोलीमा परेका छन् भने युवा फरबाई समीर तामाङले टोलीमा पुनरागमन गरेका छन् । दशरथ रंगशालामा फिफा तथा एएफसीका आधिकारिक प्रतियोगिता तत्काल नहुने भए पनि अन्य क्षेत्रीय प्रतियोगिता भने यहाँ आयोजना हुनेछन् । प्रतियोगिता निर्देशक मिश्रका अनुसार यस वर्ष नोभेम्बरमा साफ वुमन्स क्लब च्याम्पियनसिप दशरथ रंगशालामै हुने पक्का भएको छ ।

संकटा राष्ट्रिय महिला लिगको लागि छनोट हुने पहिलो टोली

काठमाडौँ । संकटा क्लब एन्फा राष्ट्रिय महिला लिग २०८२ को लागि छनोट हुने पहिलो टोली बन्न सफल भएको छ। पूर्णिमा राईको शानदार ह्याट्रिकसहित संकटा क्लबले एनबिएम पोखरा गर्ल्स एफसीमाथि ६-१ को प्रभावशाली जित दर्ता गर्दै एक खेल अगावै छनोट सुनिश्चित गरेको हो।

मंगलवार च्यासल खेल मैदानमा भएको खेल एकतर्फी बन्यो। खेलको सुरुवातमै पाँचौँ मिनेटमा सेन्तु परियारले गोल गर्दै संकटालाई अग्रता दिलाएकी थिइन्। तर, १८ औँ मिनेटमा पोखरा गर्ल्सकी विपना गुरुङले गोल फर्काउँदै खेललाई १-१ को बराबरीमा ल्याइन्।

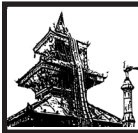
त्यसपछि भने संकटा दबावमा देखिएन। खेलको ३१ औँ र ४२ औँ मिनेटमा पूर्णिमा राईले दुई गोल गर्दै पहिलो हाफमै संकटालाई ३-१ को अग्रता दिलाइन्। दोस्रो हाफमा पनि संकटाको आक्रामक खेल जारी रह्यो। ५५ औँ मिनेटमा पूर्णिमाले आफ्नो ह्याट्रिक पूरा गरिन् भने ६० औँ मिनेटमा सेन्तुले व्यक्तिगत दोस्रो गोल गर्दै टोलीलाई ५-१ को अग्रता दिलाइन्। ६७ औँ मिनेटमा पोखरा गर्ल्सकी रोशनी तामाङको आत्मघाती गोलले संकटाले ६-१ को जित पक्का गर्‍यो।

यस जितसँगै संकटा क्लबले ५ खेलबाट अधिकतम १५ अंक जोड्दै समूह ‘बी’ को शीर्षस्थानमा रहँदै राष्ट्रिय लिगका लागि छनोट भयो। समूहका अन्य टोली एनआरटी (४ खेल) र भ्रापा एफसी (५ खेल) दुवैको ९ अंक छन्। संकटा क्लबले अब आफ्नो अन्तिम खेल एनआरटीविरुद्ध खेल्नेछ।

खेलपछिको प्रतिक्रिया दिँदै टोलीका प्रशिक्षक रविन्द्र शिलाकारले मोफसलमा खेलेका प्रतियोगिताहरूले टिम निर्माणमा सहजता ल्याएको बताए। यु-२० टोली, कोशी प्रदेश र एन्फा एकेडेमीका खेलाडीहरू समावेश भएकाले टोली बलियो बनेको उनले उल्लेख गरे।

त्यस्तै, कप्तान यशोदा शाहीले मोफसलमा आर्मीलाई हराएको खेलपछि टोली थप सशक्त भएको र राम्रो व्यवस्थापनका कारण छनोट सहज भएको बताइन्।

यस प्रतियोगितामा कुल १४ टोली सहभागी छन्। दुई समूहमा विभाजन गरिएको छनोट प्रतियोगिताबाट प्रत्येक समूहका शीर्ष दुई टोली र तेस्रो स्थानमा रहने टोलीबीचको प्लेअफमार्फत एक गरी जम्मा पाँच टोली राष्ट्रिय महिला लिगका लागि छनोट हुनेछन्। छनोट हुने टोलीहरूले विभागीय तीन टोली, कोशी प्रदेश र बागमती प्रदेशविरुद्ध लिगमा प्रतिस्पर्धा गर्नेछन्।

राष्ट्रिय....

कोइरालाले लोकतान्त्रिक आदर्शका आधारमा नेपाललाई विश्वसामु परिचित गराएका थिए । तर पछिल्ल्या दशकहरूमा धेरै प्रधानमन्त्रहरूले छिमेकीलाई असन्तुष्ट पार्ने भयले स्पष्ट अडान लिन हिँच्क्याएको देखिन्छ ।

२०७२ सालमै ओलीको नेतृत्वमा नेपालले लिपुलेक-लिमि पयाथुरा-कालापानी क्षेत्रलाई नयाँ नक्सामा समावेश गर्ने साहसिक कदम चालेको थियो । त्यसको तीन वर्षपछि, २०७७ जेठ ३१ गते, संसदले संविधानकै अनुसूचीमा सो भूभागलाई समावेश गरेर राष्ट्रिय सार्वभौमिकताको औपचारिक प्रत्याभूति गर्‍यो । यस कार्यले ओलीलाई राष्ट्रवादी छवियुक्त प्रधानमन्त्रका रूपमा स्थापित गराएको थियो । तर नेपालले छिमेकी मुलुकमा गरेका हरेक भ्रमणमा सीमा विवादको एजेण्डा राख्न सकेको छैन ।

चीनसँगको कूटनीतिक र आर्थिक संलग्नता ओलीको चीनसँगको संलग्नता केवल वक्तव्यमा सीमित छैन । २०१६ को पहिलो चीन भ्रमणमा उनले नेपाल-चीन पारवहन तथा यातायात सम्झौता गरे, जसले नेपाललाई भारतमा मात्र निर्भर रहनुपर्ने अवस्थाबाट वैकल्पिक सम्भावना प्रदान गर्‍यो । सो सम्झौताअनुसार दैलेखमा पेट्रोलियम अन्वेषण भएको र ठूलो परिमाणमा मिथेन ग्यास पत्ता लागेको तथ्य नेपालका लागि ऊर्जा सुरक्षामा महत्त्वपूर्ण उपलब्धि मानिन्छ ।

२०७५ को भ्रमणमा ओलीले केरुङ-काठमाडौँ रेलमार्गको सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने सहमति गरे, जसले नेपालको भूराजनीतिक अवस्थालाई ‘भूपरिवेष्ठित’ बाट ‘भू-जोडिएको’ मुलुकमा रूपान्तरण गर्ने सम्भावना खोल्‍यो । २०७६ मा चीनका राष्ट्रपति सीले नेपाल भ्रमण गर्दा २० भन्दा बढी सम्झौतामा हस्ताक्षर भएका थिए । यी घटनाक्रमले ओलीलाई चीनसँगको सम्बन्धलाई केवल कूटनीतिक हैसियतमा मात्र नभई रणनीतिक गहिराइसम्म पुर्‍याएको देखाउँछ । तियांनजिनमा उनले पुनः लिपुलेक मुद्दा उठाउँदा, भेटको औपचारिक एजेन्डा फरक भए पनि यसको राजनीतिक मूलभूतता स्पष्ट रूपमा देखियो ।

विश्लेषक र राजनीतिज्ञको प्रतिक्रिया

पूर्वराजदूत टंक कार्कीले ओलीको अडानलाई राष्ट्रको अपेक्षाअनुरूपको निर्णायक कदम भनेका छन् । भारतले सीमा समस्या रहेको तथ्यलाई स्वीकारिसकेको बर्तमान परिप्रेक्ष्यमा १९९६ पछि बनेका द्विपक्षीय संयन्त्रलाई सक्रिय पारेर समस्याको समाधान खोज्न सकिन्छ भन्ने उनको भनाइ छ । उनले जोड दिए, “भौगोलिक अखण्डताको रक्षा गर्नु नेतृत्वको कूटनीतिक दक्षताको कसी हो ।”

त्यस्तै, नेपाली कांग्रेस प्रचार विभाग प्रमुख विश्वकमाले पनि चीन-भारतबीचको सहमतिमा नेपाललाई सहभागी गराउनुपर्ने सन्देश दिन सफल भएको भन्दै ओलीललाई धन्यवाद दिएका छन् । उनका अनुसार, तेस्रो पक्षको संलग्नता नेपालविना अस्वीकार्य हुन्छ भन्ने स्पष्ट सन्देश गएको छ । अर्का एक पूर्वराजदूतले ओलीसँग आन्तरिक राजनीतिमा असहमति रहे पनि छिमेकी राष्ट्रपतिसँग सीमासम्बन्धी कुरा प्रस्ट उठाउनु राष्ट्रिय गौरवको विषय भएको टिप्पणी गरे ।

आसन्न भारत भ्रमणप्रति ध्यान प्रधानमन्त्री ओली चाँडै भारत भ्रमणमा जाने तयारीमा छन् । भदौ ३१ देखि असोज १ सम्म हुने भनिएको भ्रमणमा उनले दिल्लीमा पनि लिपुलेक मुद्दाबारे उस्तै दृढ अडान राख्ने अपेक्षा गरिएको छ । विश्लेषकहरूले सीसँग देखाइएको दृढता भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँगको भेटमा पनि दोहोरिनुपर्नेमा जोड दिएका छन् । प्रतिनिधि सभा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिले समेत यो विषयलाई प्राथमिकतामा राखेको छ ।

समितिका सभापति राजकिशोर यादवले भने, “प्रधानमन्त्रीले चिाँ नयाँ राष्ट्रपतिसँग उठाएको कुरा हाम्रो समितिले सकारात्मक रूपमा लिएको छ । प्रधानमन्त्री फर्किएपछि परराष्ट्र मन्त्रालयसँग विस्तृत छलफल गर्ने तयारी भइरहेको छ ।”

लिपुलेक विवाद नेपालको लागि केवल सीमा निर्धारणको मुद्दा होइन; यो राष्ट्रिय स्वाधीनता, भू-अखण्डता र अन्तर्राष्ट्रिय हैसियतसँग प्रत्यक्ष जोडिएको विषय हो । प्रधानमन्त्री ओलीले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा प्रष्ट रूपमा राखेको अडान द्विपक्षीय एजेण्डाको रूपमा राख्न सकेको खण्डमा ओलीको छवी अझ बढ्ने छ । साथै निकटमा हुने भारतको भ्रमणको क्रममा भारतसामु नेपाल र भारत बिच रहेको सिमा विवादलाई एजेण्डाकै रूपमा उपलब्धिसहितको रूपमा प्रस्तुत गर्न आवश्यक छ । किनकी नेपालको परराष्ट्र नीति भारतको सामु निरीह रहने गरेको देखिएको छ । हाल नेपाल र भारत बिच पूर्वको मेची देखि पश्चिमको महाकालीसम्म सीमा विवाद कायम रहेको छ । यो विवाद बर्तमानको मात्र नभएर विगतदेखि कै समस्याको रूपमा रहेको छ । जसको समाधान क्रमिक रूपमा मात्र सम्भव छ । साथै नेपालले यो समस्यालाई अन्तर्राष्ट्रियकरण गर्नु पनि अत्यावश्यक भइसकेको अवस्था छ ।

थिमिको....

रहेको छ । पहिलो, प्रत्येक वर्षको वैशाख २ गते विस्का जात्राको अवसरमा बोदेमा मनाइने जात्रा हो । जहाँ हरेक वर्ष एकजना बोदेवासीले अनिवार्य रूपमा जिब्रो छेडाउने जात्रालाई निरन्तरता दिदै आएको छ । यो जात्रा दिनमा हुने गर्दछ । अको दोस्रो जात्रा, आशि(वन शुक्ल पूर्णिमा)को दिन अर्थात यँया पुन्हिको अवसर पारेर मध्यपुर थिमिको बालकुमारी क्षेत्र अन्तर्गत दिगु भैरवको मन्दिर अगाडि दबल(‘मा मनाइने ‘मेयु प्या: खनेगु’ जात्रा)लाई ईन्द्रजात्रासँग सम्बन्धित मााि नन्छ । यो जात्रा साँफुबाट शुरु भई मध्यरातसम्म चले गर्दछ ।

बोदेमा मनाइने जात्राको निश्चित परिक्रमा मार्ग भए पनि थिमिको जात्रामा भने जिब्रो छेड्ने व्यक्तिको इच्छाअनुसार परिक्रमा मार्ग तय गरिन्छ । यस अधिका दुई वर्ष बालकराम श्रेष्ठ र बिरेन्द्रभक्तले पशुपतिनाथ मन्दिरसम्म परिक्रमा गरेका थिए ।

श्रेष्ठले पहिलोपटक २०७४ सालमा लोपोन्मुख जात्रालाई पुनर्जिवित गरेका थिए । त्यसयता २०७९ र २०८० मा समेत उनले जिब्रो छेडाएर जात्रालाई निरन्तरता दिएका छन् । २०८० सालमा बालकराम नानिचा श्रेष्ठले जिब्रो छेडेका थिए । जात्राको धार्मिक विधि र परम्परा

जात्रा सुरु हुनु आठ दिन(अर्ध ‘घ: दुसालेगु’ (देवता भि(त्याउने) परम्पराअनुसार बालकुमारी मन्दिरमा ११ वटा किसली (माटोका प्याला) चामल, सुपारी र सिक्का राखिएको) चढाइन्छ । रातो भालेको बलिसहित बालकुमारीको साधना गरिन्छ ।

जात्राको चार दिनअघि लायकुका प:माले हनुमानढोका दरवारबाट “राज खड्ग” ल्याउने परम्परा छ, जुन जात्राको दिन डबलीमा राखिन्छ । जिब्रो छेड्नुअघि नकमी (सुई बनाउने परम्परागत वर्ग) सँग विशेष विधिअनुसार ‘नातु’ (सियो) बनाइन्छ । जिब्रो छेड्ने व्यक्तिले सम्ये बजी, पूजा सामग्री र रातो भाले लिएर नकमीको घरमा अनुरोध गर्न जानुपर्छ । जुन नातु एक महिनासम्म शुद्ध तोरीको तेलमा डुबाएर राखिन्छ । यसरी डुबाइएको नातुले छेड्दा रगत नआउने जना विश्वास छ ।

जात्राको मुख्य दिन, यँया पुन्हिमा, जिब्रो छेड्ने व्यक्ति मौन ब्रत बस्छन् । साँझपख बालकुमारी मन्दिरदेखि दिगुभैरव मन्दिरसम्म बत्ती दिदै पुगिन्छ । त्यहाँ गुरु (जा) मना: थर) को उपस्थितामा विशेष पूजा गरी दैवी शक्ति प्राप्त भएको विश्वास गरिन्छ ।

त्यसपछि जिब्रो छेड्ने व्यक्तिलाई दुई जनाले समातेर उल्टो हिँडा(उँदै डबलीसम्म ल्याइन्छ । डबल(‘मा नकमीले तयार पारेको करिव १० इन्च लामो नातुले कमीनायोलै जिब्रो छेड्ने कार्य गर्दछन् । जिब्रो छेडिएपछि ‘भ्यं’ (महादिप) बोकाएर नगर परिक्रमा गराइन्छ । यस क्रममा सहभागीहरूले “ताकुं भ्ये: ख्वा:मसिसँ भव्य नय्” भन्दै जात्रामा साथ दिन्छन् ।

स्थानीयको जनविश्वास अनुसार, यस्तो साहसिक जात्रा सम्पन्न गरिँदा मध्यपुर थिमिमा भूतप्रेतको असर नपर्ने, रोगव्याधि टर्ने, अनावृष्टि तथा अतिवृष्टि नहुने विश्वास गरिएको छ।

पौराणिक कथन अनुसार, थिमिमा भूतप्रेत, ख्याकजस्ता राक्षसहरूका कारण जनजीवन असहज भएपछि बालकुमारीको साधनाबाट प्राप्त शक्तिले एक व्यक्तिको जिब्रो छेडेर नगर परिक्रमा गराएपछि ती राक्षसहरू भागेको जनश्रुति रहेको छ। त्यसैले यो जात्रालाई साहस, भक्ति र सामुदायिक सुरक्षाको प्रतीकको रूपमा पनि हेरिन्छ ।

चाँगुनारायण....

भए पनि स्थानीयको बेवास्ता र अपनत्वको कमीले यसलाई “पित्तलको कचौरा”मा परिणत गरेको तीखो टिप्पणी गरेका छन् ।

खत्रीले स्पष्ट पाउँ भने, “यो सम्पदा यहाँका वासिन्दाका लागि सुनको कचौरा हो तर समुदायले जिम्मेवारी नलिएपछि यसको मूल्य घट्दै गएको छ। व्यक्तिगत स्वार्थका लागि मन्दिरलाई विभाजित गरेर उपयोग गर्ने, सत्तल कब्जा गर्ने, ताल्वा मान्ने र सम्पदा आफ्नै नाममा दर्ता गर्ने प्रवृत्ति मौलाएको छ । यस्तो व्यवहारले सम्पूर्ण सम्पदाको अस्तित्वमार्थ नै प्रश्न चिन्ह खडा गर्छ ।”

नगर प्रमुख खत्रीले मन्दिर व्यवस्थापनमा पारदर्शिता अनिवार्य हुनुपर्नेमा जोड दिए । उनको भनाइमा, भेटी तथा चढावा व्यवस्थापनलाई कोषमा व्यवस्थित ढंगले संकलन गर्ने र त्यसलाई सार्वजनिक गर्न सकिएमा नगरपालिका २० करोड रुपैयाँसम्मको लगानी गर्न तयार रहेको बताए ।

“हामी खर्च गर्न तयार छौं, तर सर्त स्पष्ट छ,” खत्रीले भने, “आम्दानी सार्वजनिक हुनुपर्छ, पुजारीलाई जीवन धान्न पुग्ने गरी नियमित तलब दिन सकिन्छ, जात्रा-पर्वललाई निरन्तरता दिन सकिन्छ । तर, एउटा रुपैयाँ पनि लुकाएर प्रयोग गर्न पाइँदैन । सबै रकम सरकारी राजस्वमा दाखिला हुनुपर्छ ।”

उनले चाँगुनारायण मन्दिरलाई पर्यटन केन्द्रको रूपमा रूपान्तरण गर्न सकिने सम्भावनावारे पनि धारणा राखे । उनका अनुसार पशुपति मन्दिरमा आउने पर्यटकमध्ये २ प्रतिशत मात्र वैष्णव धर्मा विलम्बीलाई चाँगुनारायण ल्याउन सक्तियो भने प्राप्त आम्दानीले मन्दिरको दीर्घकालीन संरक्षण र सञ्चालन खर्च धान्न सकिन्छ ।

नगरपालिकाले मन्दिरलाई पशुपति विकास कोषको मोडालीटीमा लैजान निर्णय गरिसकेको र यसबारेमा संघीय सरकार तथा संस्कृति मन्त्रालयलाई पत्राचार भइसकेको जानकारी खत्रीले दिए । उनका अनुसार राज्यको प्रत्यक्ष संलग्नता बिना चाँगुनारायणको भीषण संकटमा छ ।

मन्दिर व्यवस्थापनमा कार्यरत चारवटा समितिहरू रहेको छन् । जसका बीचमा आपसी ढुङ्गले मन्दिरको विकास अवरुद्ध भएको छ । अधिकार विवाद, पुजारीबीचको विभाजन र गुठी संस्थानको निष्क्रियताले सम्पदाको भविष्य असुरक्षित बनेको नगर प्रमुखको निष्कर्ष छ । गुठी संस्थानले आफ्नो नाममा दर्ता गरिएका जग्गा र सम्पत्तिको संरक्षण नगरेपछि व्यक्तिहरूले कब्जा जमाएको घटनासमेत देखिएको उनले औल्याए ।

स्थानीयवासी र समितिका

सदस्यहरूले पनि भेटी आम्दा(नीमा अपारदर्शिता, सत्तललाई निजी प्रयोगमा ल्याउने, विदेशीलाई भाडामा दिने, मन्दिर क्षेत्रमा पसल सञ्चालन गर्ने, फोहोर थुपार्ने जस्ता गतिविधिले सम्पदाको गरिमा घटाएको गुनासो गरेका छन् ।

नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मोहनकुमार श्रेष्ठले समस्यालाई दीर्घकालीन छलफलमार्फत समाधान गर्दै पर्यटक-मैत्री कार्यक्रम ल्याउनुपर्नेमा जोड दिए । उनले भने, “यो केवल एक दिनको छलफलले समाधान हुने विषय होइन । सबै सरोकारवाला बीच निरन्तर संवाद र समुदायस्तरीय सहमति नै दीर्घकालीन समाधानको आधार हो ।”

वडा नं. ४ का अध्यक्ष रोजबहादुर तामाङले मन्दिरभित्रका कुहि(एका काठ व्यवस्थापन गरी घाटमा पठाउने, फलामका मेच हटाउने र वरपरको जंगल छाँटेर मन्दिरको गजुरलाई दृष्टिगोचर बनाउने कार्य अगाडि बढाउने जानकारी दिए ।

वडा नं. ५ का अध्यक्ष जयन्द्र खड्काले समस्या समाधानमा स्थानीयको गम्भीरता अपरिहार्य रहेको बताए । उनले स्पष्ट पाउँ भने, “मन्दिरको अस्तव्यस्तता नगरपालिकाले मात्र समाधान गर्न सक्दैन । स्थानीय वासिन्दाले जिम्मेवारी लिनुपर्छ, पुजारी र भँडेल समूह मिल्नुपर्छ । दोषारोपण गर्ने प्रवृत्तिलाई त्याग्नैपर्छ ।”

संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय भक्तपुरका प्रमुख देवन्द्र भट्टराईले मन्दिर क्षेत्रमा राखिएका फलामका मेचलाई तत्काल हटाउनुपर्ने आवश्यकता औल्याए । पर्यटन शाखा प्रमुख गोविन्द कट्टेलले मूल पुजारी छलफलमा नआउने, गुठी संस्थानले पत्र बेवास्ता गर्ने प्रवृत्तिले समस्या भन्नै जटिल बनाएको बताए ।

किलेश्वर मन्दिरका पुजारी शंकरराज भट्टले मन्दिरको रंग रोगन र संरचनामा मौलिकता बेवास्ता भएको गुनासो गरे । “नयाँ निर्माण भइरहँदा पुरानो स्वरूप संरक्षणमा ध्यान नर्दिँदा सम्पदाको मौलिकता हराउँदै गएको छ,” उनले भने । छिन्नमस्ताका पुजारी कलशमान कर्माचार्यले गुठी संस्थानले केवल चढाइएका सामग्री संकलन गर्ने तर अन्य समयमा जिम्मेवारी नलिने गरेको बताए । उनका अनुसार जात्रा-पर्वमा प्रयोग हुने खट र छत्र बेवास्ता गर्दा तीव्र रुपमा क्षय भएको छ र यसले पर्यटकलाई निराश तुल्याएको छ ।

समितिका सदस्य दिनेश खनालले जिम्मेवार निकाय मौन बसेकाले समस्या बढेको भन्दै छलफलमार्फत समाधान खोज्न सकिने विश्वास व्यक्त गरे । भँडेल चारनाईकेका प्रतिनिधि श्रीकुमार भँडेलले नगरपालिकाले व्यवस्थापनमा निर्णायक भूमिका खेल्नुपर्ने बताए भने स्थानीय दिनेश श्रेष्ठले “समस्या भित्रैबाट समाधान खोज्नुपर्छ” भन्दै समुदायलाई

सक्रिय हुन आह्वान गरे ।

चाँगुनारायण नगरपालिकाले यस वर्ष भ्रमण वर्षको अवसर पारेर विश्व पर्यटन दिवस भव्य रूपमा मनाउने तयारीमा रहेको छ । तर, सम्पदाको संरक्षण र व्यवस्थित व्यवस्थापनमा ढिलाइ भए सुनको कचौरा पित्तलको खिया लागेको भाँडोमा परिणत हुने मात्र होइन, अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नेपालको छवि नै धमिलिने खतरा बढ्दै गएको चेतावनी सरोकारवालाहरूले दिएका छन् । विश्वविद्यालयस्तरीय अध्ययन गर्ने विद्यार्थी वा अनुसन्धानकर्ताका लागि चाँगुनारायणको अवस्था केवल स्थानीय समस्या मात्र नभई सम्पदा व्यवस्थापन, सार्वजनिक नीति र समुदाय-राज्य सम्बन्धबारे अध्ययनको महत्त्वपूर्ण थलो बनेको देखिन्छ ।

सांस्कृतिक....

तथा लेखन गरेको यस पुस्तकमा इन्द्रजात्राको अवसरमा सञ्चालन गरिने १९ ओटा लोपोन्मुख एवं लोप भइसकेका परम्परा तथा गतिविधिहरूलाई सूचीकृत गरिएको छ ।

कार्यक्रममा बोल्दै उपप्रमुख डङ्गोलले काठमाडौँ महानगरको सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण तथा पुस्तान्तरणका लागि यस्ता अभिलेखीकरण दस्तावेजहरू महत्त्वपूर्ण हुने बताए । उनले भने, “सम्पदा संरक्षण शब्दमा मात्र होइन, व्यवहारमा पनि देखिनुपर्छ । यो पुस्तक त्यसतर्फको उत्कृष्ट प्रयास हो ।”

वडा नं. २३ का अध्यक्ष मचाराजा महर्जनले आफ्नो वडाभित्रका सम्पूर्ण मूर्त र अमूर्त सम्पदाहरूको अभिलेखीकरणको अभियानको सुरुवातको रूपमा यस पुस्तक प्रकाशन गरिएको जानकारी दिए । आगामी दिनमा पनि वडाका अन्य सम्पदाहरूको अभिलेखीकरण क्रमशः जारी रहने उनको भनाइ छ । नेवा: नुग:का अध्यक्ष सुरेशप्रसाद श्रेष्ठले पुस्तकमा पर्ने श्रीकुमारी, श्रीगणेश, श्रीभैरव, गुरुज्यूको पल्टनलगायत १९ वटा सांस्कृतिक तत्वहरूको विस्तृत अभिलेखीकरण गरिएको जानकारी दिए । उनले यो अभिलेखलाई “सिर्फ पुस्तक होइन, जीवन्त दस्तावेज” भन्दै यसलाई अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुसार संकलन तथा संरचना गरिएको स्पष्ट पारे ।

कार्यक्रममा वडा नं. १९ का अध्यक्ष राजेश कुमार श्रेष्ठ, वडा नं. २० का अध्यक्ष राजेन्द्र मानन्धर, नेवा: देय दबूका अध्यक्ष पवित्र बज्राचार्य, गुठी संस्थानका प्रशासकीय प्रमुख शैलेश राज कुँवर, राजगुरु मञ्जूश्री बज्राचार्यलगायतको उपस्थिति थियो ।

यसैबीच, यो वर्षको इन्द्रजात्रा भदौ २१ गते (आगामी बिहीवार)देखि आठ दिनसम्म विविध धार्मिक एवं सांस्कृतिक गतिविधिहरूका साथ सम्पन्न गरिने कार्यक्रम छ ।

काठमाडौँ...

भासिनुको प्रमुख कारण भएको प्रमाणित गरेको थियो जकार्ता (इन्डोनेशिया) मा वार्षिक २० सेमीको दरले जमीन भास्दा राजधानी नै सार्ने प्रक्रिया सुरु भएकी छ। मेक्सिको सिटीमा सयौं वर्षदेखि निरन्तर भस्ने समस्या अझै समाधान भएको छैन। इरानका सहरहरूमा समेत भूमिगत पानीको दोहनले भवन, सडक र सार्वजनिक संरचना उच्च जोखिममा पुगेका छन्। यी उदाहरणहरूले काठमाडौँले यथाशीघ्र नीति नअपनाए जकार्ताको जस्तै अवस्था भोग्नुपर्ने सम्भावना प्रष्ट देखाउँछन्।

काठमाडौँको अवस्था काठमाडौँ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डका तथ्यांक अनुसार हाल ४७९ कम्पनीलाई भूमिगत पानी निकाल्ने अनुमति दिइएको छ। ती कम्पनीहरूले मात्रै २०८०/८१ मा दैनिक एक करोड २३ लाख लिटरभन्दा बढी भूमिगत पानी निकालेका छन्। यसबाहेक, निजी वोरिङ प्रणाली अति नयन्त्रित रूपमा फैलिएको छ। मेलम्ची खानेपानी परियोजना सञ्चालनमा आए पनि भूमिगत पानीप्रतिको निर्भरता न्यून हुन सकेको छैन। यस्तो अवस्थामा काठमाडौँको जलस्रोत व्यवस्थापन केवल असन्तुलित मात्र नभई दीर्घकालीन रूपमा अस्थिर बन्दै गएको देखिन्छ।

समाधानका उपाय विशेषज्ञहरूको ठहर अनुसार अब विलम्ब नगरी कडा नीतिगत हस्तक्षेप अपरिहार्य छ। उदाहरणका लागि, टोक्सोमा १९७० को दशकमा भूमिगत पानी पम्पिङमा प्रतिबन्ध लगाएर जमीन भासिने संकट नियन्त्रणमा ल्याइएको थियो। काठमाडौँले समेत यस्तै नीति अवलम्बन नगरेसम्म स्थिति नियन्त्रणमा आउन सक्दैन।

गहिरो इनार र डीप ट्यूबवेल् खन्ने कार्यमा कडाइ र नियमन वर्षाको पानी संकलनलाई कानुनी रूपमा अनिवार्य बनाउने व्यवस्था भवन निर्माण अनुमति दिनुअघि अनिवार्य भूगर्भीय परीक्षण र मूल्यांकन पुनर्भरण क्षेत्र (चम्पञ्चवननभ श्यलभ) को संरक्षण तथा कृत्रिम चम्पञ्चवननभ प्रणालीको विस्तार

जीपीएस/जीएनएसएस निगरानी केन्द्रमार्फत सतह खस्ने दरको निरन्तर मानन

मेलम्ची तथा अन्य वैकल्पिक खानेपानी स्रोत विस्तार गरेर भूमिगत पानीप्रतिको निर्भरता क्रमशः घटाउने

शहरीकरणको दबाव कम गर्न सेवासुविधा बाहिरी क्षेत्रमा विस्तार गर्ने नीति

अध्ययन र तथ्यांकहरूले प्रष्ट पारेका छन्—यदि तत्कालै ठोस कदम चालिएन भने, काठमाडौँ केवल दक्षिण एशियाकै मात्र होइन, विश्वकै जोखिमयुक्त शहरको सूचीमा अग्रस्थानमा पुग्नेछ। भूमिगत पानीको अनियन्त्रित दोहन रोकन नसकिए राजधानी स्थानान्तरणको बहस नेपालमै सुरु हुन सक्ने चेतावनी वैज्ञानिकहरूले दिएका छन्। नीति निर्माण र कार्यान्वयन आजै सुरु भए मात्र काठमाडौँलाई भविष्यमा सुरक्षित राख्न सकिन्छ। अन्यथा, जमीन भासिने क्रमले उपत्यकाको जीवन, पूर्वाधार र समग्र शहरी अस्तित्वलाई क्रमशः असह्य संकटतर्फ धकेल्नेछ।

चाँगुनारायण नगरपालिकाको अनुरोध !

व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाई सराई र सम्बन्धविच्छेद) जस्ता घटना समयमै दर्ता गरौं ।

- समयमै कर तिर्ौं, सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।
- बालश्रम बाल विवाह रोकीौं ।
- बालबालिको पालन पोषण र शिक्षामा लगानी गरौं ।
- स्वास्थ्य संस्थामा बच्चालाई लगेर समयमै नियमित रुपमा लगाउनुपर्ने खोपहरु लगाई बाल मृत्युदर घटाऔं ।
- खानेपानीका मुहान, संरचनाहरु सफा र सुरक्षित राखौं ।
- आगलामी तथा बाहि्रपहिरोजस्ता प्राकृतिक प्रकोपमा सावधानी अपनाऔं ।
- नगरपालिकाभित्र सन्चालन हुने सवै प्रकारका व्यापार व्यवसाय दर्ता गरेर मात्र सन्चालन गरौं ।
- आ-आफ्नो घरवरिपरि आफैं सफा, सुघर गरौं ।
- स्वच्छ र शान्त वातावरण कायम गरौं ।
- प्रत्येक घरधुरी, संघसंस्था, सार्वजनिक स्थानहरुमा चर्पी निर्माण गरी चर्पीमा मात्र दिशापिसाव गरौं ।
- धरेलु हिसारिबुद्ध डटेर लडौं, सभ्य समाज निर्माणमा सहयोग पुर्याऔं ।
- लागु औषध तथा दुर्व्यसनीबाट बचौं र बचाऔं ।

विकास निर्माण कार्यमा जनसहभागितामा जुटाऔं ।

जीवन खत्री	रमेश बुढाथोकी	मोहनकुमार श्रेष्ठ
नगर प्रमुख	नगर उपप्रमुख	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

चाँगुनारायण नगरपालिका कार्यालय

खरिपाटी, भक्तपुर बागमति प्रदेश, संघीय नेपाल ।

